

Viaa

magazine

Jaargang 12 | september 2022

Zie jij het?

Portretserie over dat wat je niet ziet

Bart Cusveller over zingeving

Het is abstract en concreet tegelijkertijd

Laten we elkaar meer aankijken

Psycholoog Nel Hendriks over het belang van gezien worden

ZIEN!

Jaarthema Hogeschool Viaa

Viaa Open - op woensdag 14 september om 16.00 uur – is de officiële start van het nieuwe studiejaar. Speciaal voor al onze eerstejaars studenten en hun familie. Meld je aan via onze website: viaa.nl/viaa-open.

'Stap in het licht'

Hannan van Rooij, winnaar Anna Reynvaan Studentenprijs 2022 – is te gast tijdens Viaa Open 2022. Lees hier meer over de prijs die Verpleegkundestudent Hannan van Rooij gewonnen heeft.

Colofon

Uitgave:

Jaargang 12 - september 2022
Dit magazine is een uitgave van Hogeschool Viaa in Zwolle

Aan dit magazine werkten mee:

Sander Bennink, Hans en Lidy Fotografie, Inge-Mirjam Bosveld, Paula van Loo (tekstbureau Van Loo), Ingeborg Lukkien, Sandra Tuinman (Typisch Sandra), Petra Vandermeer, Ilona Wiesenekker (Villa Pixel).

(Eind)redactie:

Hilde Kooij, Desirée Noever

Vormgeving magazine:

Alfred Leemhuis

Druk:

SMG Groep

Voor meer informatie over de inhoud van dit magazine kun je contact opnemen met Hilde Kooij, h.kooij@viaa.nl afdeling Marketing & Communicatie van Hogeschool Viaa

Bezoekadres:

Wethouder Alferinkweg 2
8012 GA Zwolle
Postadres:
Postbus 10030
8000 GA Zwolle

www.viaa.nl

Opleiden. Dat doen we voor jou.

Kijk je met ons mee?

Hoe was jouw zomer? Heb je ook zo genoten van ontmoetingen, elkaar in de ogen kijken, heb je mooie natuur gezien, leuke festivals bezocht en optredens bewonderd? Je raadt het al, het thema van dit Viaa magazine én het jaarthema van onze hogeschool voor het komend studiejaar is 'ZIEN'. Elkaar zien en omzien naar elkaar. Dát past bij Hogeschool Viaa!

De coronacrisis heeft en had effect op het mentale welzijn van onze studenten. Misschien herken je dat bij jezelf of bij iemand in je omgeving. Hogeschool Viaa zet dit jaar extra in op begeleiding van studenten, zowel mentaal als in studievoortgang en op de binding met de groep en het onderwijs. We hopen jou, student, echt te zien. Samen verbinding maken en betrokken zijn op elkaar. Dat kunnen we niet alleen. Zie jij jouw medestudent ook? Kijk je met ons mee?

In dit magazine lees je over 'wat je niet aan mij ziet, maar wat ik wel 'heb'. Mensen zoals jij en ik, maar met onzichtbare zorgen. Wat doet dat eigenlijk met de ander en met jezelf, 'elkaar echt zien'? Het studentenpastoraat van Hogeschool Viaa vertelt over wat zij doen en wat zij voor studenten kan betekenen.

Henry, Tessa, Mineke en Marije nemen ons mee naar bijzondere stageplekken. Eigenlijk zijn deze studenten onze ogen, zij komen immers in een deel van onze maatschappij dat voor veel van ons verborgen blijft.

Een nieuw studiejaar wacht op ons! Ik kijk ernaar uit om jullie te ontmoeten en elkaar echt te zien. Het is een voorrecht om onze studenten te zien uitgroeien tot bezielde professionals. Gods zegen!

Hartelijke groet,

Dirk Wakker

Voorzitter college van bestuur Hogeschool Viaa

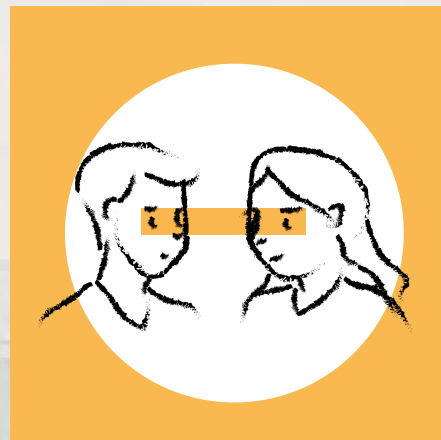
In dit magazine Uitgelicht

Lector Bart Cusveller over zingeving | 6

Zie jij het? Portretserie | 12

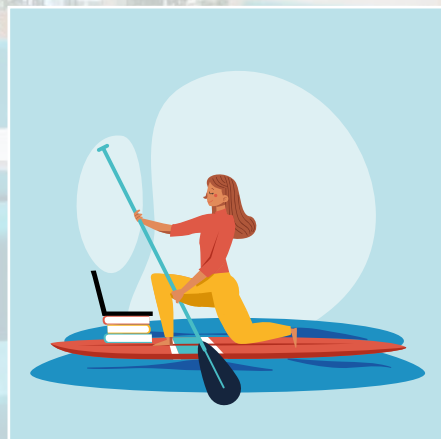
Het belang van elkaar echt zien | 20

PPO doe je zo | 32

Bijzondere stageplekken | 26

Wat is STROOM? | 10

Internationalisering | 24

'Ik voel me gezien
als een collega
vertrouwelijke,
persoonlijke dingen
met mij deelt'

Wanneer voelde jij je gezien? | 44

Fotolog: dag van een deeltijder | 46

En verder

Voorwoord: Kijk je met ons mee? _____	3
Zingeving is abstract en concreet tegelijkertijd _____	6
Kijk hier eens _____	9
De klus van het jaar: STROOM _____	10
Zie jij het? _____	12
Vijf vragen aan Burcu Gunes _____	18
Column: Omringd door idioten _____	19
Laten we elkaar letterlijk meer aankijken _____	20
Hoe is het nu met ... _____	22
Van Oldebroek naar Iowa _____	24
Bijzondere stageplekken _____	26
Studentenpastors: 'Focus je op het onderweg zijn en kijk met genadige ogen naar jezelf' _____	30
PPO doe je zo _____	32
Lees-, kijk-, luister- en uittips _____	36
Kijkpuzzel _____	39
Master MIJ student René Mauritz: Samen zoeken naar gezamenlijke verantwoordelijkheid _____	40
Schoolopleider Esther Bremmer: 'Ook de leerkracht wil ik in z'n kracht zetten' _____	42
Wanneer voelde jij je gezien? _____	44
Column: Zij vroeg naar mij én ik vroeg naar haar _____	45
Fotolog Janet, deeltijdstudent Social Work _____	46

A man with short brown hair, smiling, wearing a grey suit jacket, a light blue shirt, and a blue and white striped tie. He is standing on a balcony with a white railing, leaning on it with his hands clasped. In the background, there is a staircase with green metal railings and wooden handrails. The setting appears to be an indoor or semi-outdoor space with large windows and plants.

'Ik ontdekte dat ik er niet voor in de wieg was gelegd om aan het bed te staan'

Zingeving is abstract en concreet tegelijkertijd

Bart Cusveller, nieuwe lector lectoraat Zorg en Zingeving, over de zin van butsen en beitelten

Hij schrijft graag, leest veel, denkt diep en floreert als hij in zijn eigen tempo 'in zijn hoofd kan zitten'. Van de bagage en context die hij tijdens zijn opleiding en werk als verpleegkundige en als filosoof opbouwde, creëert hij een vruchtbare voedingsbodem voor onderzoek en onderwijs aan Hogeschool Viaa. Bart Cusveller, tot voor kort docent ethiek en onderzoeker aan Hogeschool Viaa, is sinds 12 mei 2022 ook de nieuwe lector van het lectoraat Zorg en Zingeving.

Op loopafstand van wat Bart en zijn vrouw Wietske in hun woonomgeving belangrijk vonden, namen ze hun intrek in wat nu het ouderlijk huis is van hun inmiddels volwassen kinderen. Daar wonen ze nog steeds, in een sfeervolle jarendertigwoning in Ede, dichtbij het station, het centrum en de vrije natuur. Bart en Wietske stortten zich op het verfraaien van hun huis en tuin. Waar Wietske de organismen in de tuin tot leven bracht door te wieden, zaaien en snoeien, bracht Bart de originele details van het huis terug door te beitelten, zagen en timmeren. Met als resultaat een authentieke familiewoning, waar liefde voor ambacht, schepping en cultuur voelbaar is.

'Spelletjes spelen ervaar ik als een intellectuele uitdaging en tegelijk een middel om sociaal actief te zijn'

Samenspel

Spelletjesfanaten zijn er in allerlei gradaties. En je hebt Huize Cusveller. In de woonkamer prijkt een indrukwekkende opbergkast, waarvan iedere centimeter is gevuld met spellen. 'Ruïnes van Arnak', 'Pandemic', 'Paleo' – een repertoire dat je doet duizelen – en natuurlijk '7 Wonders', volgens liefhebber Bart "het spel der spellen". "Spelletjes spelen ervaar ik als een intellectuele uitdaging en tegelijk een middel om sociaal actief te zijn. Er is veel in verweven, zoals strategisch denken, optimaliseren van je skills en omgaan met winnen en verliezen. Als onze kinderen langskomen pakken we vaak een spel uit de kast. Maar mijn vrouw en ik spelen ook graag iets met z'n tweeën. Tijdens en na coronatijd was en is dit voor ons een manier om samen tijd door te brengen."

Polsstok

Bart typeert zichzelf als een familyman. Lachend: "Ik denk dat sommige mensen in mijn omgeving met de wenkbrauwen fronsen als ze mij dit horen zeggen, maar ik kan erg genieten van een huis vol

mensen. Vooral als onze kinderen er allemaal zijn. Ze kunnen áltijd aanschuiven. We doen bij wijze van spreken water bij de soep en melk bij de pap en dan is er genoeg voor iedereen. Als ouders voelen we ons met terugwerkende kracht gezegend dat onze kinderen een eigen weg hebben weten te vinden, dat ze hebben kunnen ervaren hoe lang hun polsstok is, dat ze zich hebben ontwikkeld tot wie ze nu zijn. We hebben belangstelling voor elkaar en luisteren graag naar elkaars verhalen. Die gaan zelden over koetjes en kalfjes, eerder over onderwerpen als leefstijl, vaccinaties, wat maar relevant is. Waar de gesprekken ook over gaan, ze zijn meestal bruisend."

Schaakstuk

Tijdens zijn opleiding tot verpleegkundige deed een schaakstuk Bart ontdekken wat hij interessant vindt. Bart: "Tijdens mijn eerste opleidingsjaar kreeg ik les van een filosoof, die vroeg of we aan de hand van een schaakstuk de verschillen tussen de begrippen 'abstract' en 'concreet' konden duiden. Ik realiseerde mij dat het blokje hout zelf concreet is, maar de functie en betekenis in het spel abstract. Dat vond ik intrigerend. Later in de opleiding ontdekte ik dat ik er niet voor in de wieg was gelegd om aan het bed te staan. Al op de middelbare school wilde ik bestuderen en begrijpen hoe dingen ontstaan en in elkaar zitten, wat mensen beweegt, hoe cultuur en samenleving worden gevormd, hoe mensen zich tot elkaar en hun wereld verhouden. Ik ontdekte tijdens de opleiding dat wat ik zo boeiend vind ook een naam heeft en een vak is: filosofie. Ik ging daarom filosofie studeren en al snel bleek dat dit is wat ik moest doen. Denken zit in mijn DNA. Ik kom tot bloei als ik kan doen wat bij mijn bedrading past. Dus als ik op mijn vrije middag nog even over iets moet mijmeren of iets moet lezen of schrijven, is dat voor mij geen straf."

Raakvlak

Ogenschijnlijk hebben verpleegkunde en filosofie niet veel met elkaar te maken, maar Bart ontdekte gaandeweg dat ze weldegelijk een raakvlak hebben, namelijk de ethiek van de gezondheidszorg. Bart: "Na mijn studie filosofie werd ik wetenschappelijk medewerker bij het Lindeboom Instituut. Ik hield mij daar bezig met onderwerpen die beroepsbeoefenaars aangaan, zoals levensbeëindiging, beroepsgeheim en de relatie tussen spiritualiteit en professionalisering. Zorgen heeft alles te maken met hoe de wereld in elkaar zit. Rationaliteit van het denken en intentionaliteit van het handelen zijn met elkaar verweven. Ze zijn concreet en abstract tegelijkertijd. Bij alles wat je als verpleegkundige doet, vraag je je niet alleen af: wat is hier aan de hand en wat werkt hier, maar ook: wat hoor ik hier te doen, wat is hier goed? Uiteindelijk gaat het erom dat je je verhoudt tot de mens die je voor je hebt en tot iets als de zin van het handelen."

Zinvol

Voor Bart is zingeving onlosmakelijk verbonden met gezamenlijkheid.

Bart: "Iets is voor mij zinvol als wat ik doe waarde heeft voor jou. Bijvoorbeeld als een student gaat snappen wat je bedoelt of een patiënt opknapt van wat je doet. Ik kan moeilijk iets in mijn eentje zinvol maken. Daar heb ik andere mensen bij nodig. In coronatijd heb ik ontdekt dat ook ik een mensenmens ben. Toegegeven, je doet mij het grootste plezier door mij vier weken met een stapel boeken en een pak papier in een klooster op te sluiten. Maar ik heb net zo hard contact met mensen nodig. Ik wil er voor ze zijn, ze helpen floreren. Na mijn baan bij het Lindeboom Instituut werkte ik op een andere hogeschool. Naast mooie momenten, ervoer ik ook butsen. Dit gaf mij inzicht in mijn persoonlijke eigenschappen. Ik ben weliswaar introvert, maar heb ontdekt dat dat een kracht kan zijn. Ik kan mijn mensen helpen, sturen en beschermen door ze te bieden wat daarvoor nodig is op een manier waarop ik mij heb ontwikkeld: inhoudelijk, geleidelijk en gezamenlijk."

'Iets is voor mij zinvol als
wat ik doe waarde heeft
voor jou'

Gezelschap

Gezamenlijkheid vormt een rode draad in Barts denken en doen. Bart: "Ik geloof in de kracht van samenwerking. Als mens hebben we een intrinsieke, existentiële behoefte onderdeel te zijn van een gezelschap, ook omdat dat productief is. Iedereen is beperkt, maar samen vul je elkaar aan. Als lector wil ik in die samenwerking een coachende rol vervullen. Ik wil helpen voorsorteren, medewerkers en studenten uit de wind houden, zodat we samen ons werk zo goed mogelijk kunnen doen. Zo nu en dan wil ik ook met de handen in de zakken en de voeten op tafel ons gezond verstand gebruiken en nadenken over waarom we doen wat we doen, waarom we

er zijn, over wat we als een goede koers beschouwen. Terug naar de beginselen dus, om daarna verder te bouwen en vruchten te zien. Als verpleegkundige, leerkracht, sociaal werker of theoloog doe je eigenlijk hetzelfde; je helpt mensen voor te sorteren om bijvoorbeeld te leren of te herstellen. In dit leven hebben we geen garantie dat we de juiste afslagen nemen. Maar als we niet voorsorteren, gebeurt het in ieder geval niet."

Consolideren

Waar Bart in zijn beginjaren als docent en onderzoeker aan Hogeschool Viaa in de luwte functioneerde, doet hij dat sinds augustus van dit jaar meer zichtbaar als lector. Bart: "In de aanloop naar deze functie heb ik gevoel ontwikkeld voor vraagstukken in de mensgerichte beroepen, zoals mens-zijn en ziek-zijn, maar ook geloven en werken. De afgelopen jaren heeft het lectoraat Zorg en Zingeving onder leiding van René van Leeuwen onderzoek gedaan naar aandacht voor zingeving in de zorg. René liet het lectoraat op eigen benen staan en heeft het als geen ander weten op te bouwen. We zijn toen van A naar B gekomen, ik hoop het lectoraat van B naar C te brengen. Ik zie nieuwe kansen, omdat wij veranderen en de wereld verandert. Zo zie ik mogelijkheden om het praktijkonderzoek door te ontwikkelen, academieoverstijgend samen te werken en het onderwijs te bedienen. Van pionieren naar consolideren dus."

Roeping

Openlijk praten over je roeping? Dat is niet iets wat Bart van huis uit meekreeg. Maar, met meer vastberadenheid dan terughoudendheid, doet Bart dat nu wel: "Met terugwerkende kracht denk ik dat dit allemaal de bedoeling is geweest. Ik ben gaan ontdekken dat mijn levensweg soms zo wonderlijk is verlopen dat ik die bewust ben gaan omarmen en mag blijven volgen. Ik ben gaan beseffen dat dit de bedoeling is; het leveren van mijn bijdrage aan het vakgebied. Ik ga niet op de winkel passen, maar blij vanuit de basis zoeken naar de kracht van Hogeschool Viaa en de mogelijkheden die er zijn."

Kijk hier eens!

1. Schrijf op!

Naast alle digitale lijstjes en agenda's is het fijn om afspraken en actiepunten op te schrijven. Deze 18 maanden planner is hierbij super handig!
tinne-mia.nl, €24,95

2. Met liefde uitgekozen

Blaas je AirPods nieuw leven in met een tof hoesje van Burga. Van de meer dan 100 unieke prints is er zeker één waar je verliefd op wordt.
burga.nl, €20,95

3. Pocket-sized

Met deze powerbank heb je altijd extra stroom op zak. Zo kom je niet voor verrassingen te staan. Dit exemplaar is extra licht en klein van formaat.
freshnrebel.com,
vanaf €29,99

4. Goed gekleurd

Markeer je aantekeningen en studiestof met deze neon marker.
bol.com, €2,72

5. Prettig jasje

De Puffy Laptop Sleeve van Baggu is goed gevoerd en gevuld om je laptop onderweg te beschermen of als hij gewoon aan het slingeren is.
baggu.com, €30,-

6. Extra grip

Met deze toffe ringgreep laat je je telefoon niet meer vallen en zet je deze makkelijk neer. Ideaal voor het kijken van een filmpje of tijdens videobellen.
burga.nl, € 21,95

7. Tof printje

Download gratis diverse leuke wallpapers voor je smartphone, laptop of ipad.
baggu.com/wallpapers

De klus van het jaar: STROOM

'We zien iedere lerende als een authentiek en integer individu'

De wereld wordt steeds complexer. Maatschappelijke en publieke vraagstukken daardoor ook. Van (zorg)professionals en organisaties vraagt dit om flexibiliteit en oog voor wat er aan de hand is. Om hierop in te spelen, breidt Hogeschool Viaa haar nascholings- en coachingaanbod uit onder de naam 'STROOM'. Dit academiejaar startte de projectgroep met deze 'klus van het jaar'. Wichert Trip, verbonden aan de Academie Health Care en een van de projectleiders van STROOM, vertelt.

Wat is STROOM?

"Hogeschool Viaa heeft als onderzoeks- en onderwijsinstelling een sterk dienstverlenend karakter. STROOM is een onderdeel waarin we ons aanbod van nascholing, coaching en advies uitbreiden. We stemmen ons aanbod af op wat we al kunnen en houden vast aan wie wij zijn: een samenwerkingspartner die de ander echt ziet, betrokken is, doordringt tot de kern van een vraag en naast iemand staat zodat hij of zij zich verder kan ontwikkelen. Bij STROOM kunnen professionals en organisaties terecht voor scholing, training, raad, ontwikkeling, ontmoeting en maatwerk voor specifieke vraagstukken."

'Ontmoeting is een belangrijk onderdeel van STROOM'

Waar staat de naam 'STROOM' voor?

"'Viaa' staat voor levend water, de Weg. De naam 'STROOM' ligt in het verlengde van deze naam en betekenis, maar voegt ook iets toe; vanuit een stroomversnelling komen we tot energie voor vernieuwing en versterking. Ons geloof en onze opvattingen zijn hierin onze leidraad. Wij zien de mensen met wie wij werken als unieke personen die wij mogen helpen bij hun persoonlijke en professionele groei en bij het vergroten van hun impact op de levens van mensen. Aan wie met ons in zee gaat, vragen we vertrouwen en bereidheid zich kwetsbaar op te stellen. Pas dan kun je geraakt worden en écht vooruitkomen."

Voor wie is 'STROOM' bedoeld?

"Het aanbod van STROOM is met name bedoeld voor alumni, professionals (van werkveldrelaties) en partners in de werkvelden voor wie Hogeschool Viaa opleidt. Voor alumni creëren we een community waar ruimte is voor ontmoeting en het delen van ervaringen en ideeën. De mensen die we ooit hebben opgeleid, willen we ook als professional toerusten. Zie STROOM als een loket waar professionals terechtkunnen voor een programma op maat en voor advies en coaching bij specifieke vraagstukken. Dus geen gestandaardiseerd aanbod, maar echt maatwerk, afgestemd

op wat de professionals nodig hebben. Andersom geldt dat we ons onderwijs verrijken met praktijkkennis uit het werkveld. Deze kennisdeling leidt tot intensieve samenwerking met het werkveld en tot het gezamenlijk dragen van de verantwoordelijkheid het beroep te versterken."

Wat is het doel van STROOM?

"Als hogeschool zien we dat mensen zich willen blijven ontwikkelen, ook na hun opleiding. Daarnaast zien we dat de wereld en bepaalde problematiek steeds complexer wordt. De overheid erkent dat ook en biedt ieder individu sinds dit jaar budget aan voor persoonlijke ontwikkeling. Hogeschool Viaa sluit daarop aan door zich via STROOM als denk- en kennispartner aan te bieden aan professionals die met complexe vraagstukken worstelen. Daarnaast is een doel van STROOM méér te bieden dan alleen opleiding voor mensen die van het mbo, de havo of het vwo komen. Ook na je opleiding kun je je dus bij ons verder ontwikkelen."

Wat kenmerkt STROOM?

"STROOM is wie wij al zijn en wat we goed kunnen, maar dan ingebed in het aanbod van onze programma's. We zien onszelf als authentiek en integer en geloven in een mensgerichte aanpak, waarbij we de ander helpen zich het geleerde eigen te maken. We zien wat de ander nodig heeft en leren hem of haar dat bij een ander te zien. Hoe een hart technisch werkt of faalt, is niet interessant als je het verdriet van je patiënt of cliënt niet ziet. Zingeving, interprofessioneel werken, coaching en preventie zijn thema's waar we veel over weten en die dus ook ons nascholings- en coachingaanbod kenmerken. Een ander kenmerk van STROOM is natuurlijk maatwerk."

Hoe ziet zo'n maatwerktraject eruit?

Alle maatwerktrajecten zien er anders uit. Het is tenslotte maatwerk. We zetten bijvoorbeeld leertrajecten op voor pedagogisch medewerkers in kinderopvangorganisaties, ondersteunen gemeentes in interprofessioneel samenwerken, scholen leraren in krachtgericht

coachen en geven ontwikkeltrajecten vorm voor professionals in de zorg. Recentelijk hebben we het Leger des Heils ondersteund bij het opstellen van een nieuw functieprofiel voor regievoering langdurige zorg in de GGZ. Aanleiding was nieuwe wet- en regelgeving in de zorg. We hebben met het Leger des Heils meegedacht, een functieprofiel opgesteld en tien cursisten geschoold in deze functie. We gaven colleges en organiseerden intervisies en stages. De opleiding bracht de cursisten niet alleen inhoudelijke kennis, het was ook een moment voor ze om elkaar te bemoedigen en te sparren over oplossingsrichtingen voor vraagstukken waar ze in de praktijk tegenaan liepen. Ontmoeting is dus een belangrijk onderdeel van STROOM.”

Wanneer ‘Stroomt’ het?

“In 2022 hopen we ons nieuwe aanbod te zien ‘stromen.’ Dit academiejaar zijn we begonnen met het vormgeven van de STROOM-programma’s. Met onze drie lectoraten - Centrum voor Samenlevingsvraagstukken, Lectoraat Zorg en Zingeving en Lectoraat Goede Onderwijspraktijken - breiden we ons huidige aanbod uit. Voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk zijn authentieke, professionele en integere professionals nodig. STROOM is de voedingsbodem voor professionals die beziel hun werk doen en impact hebben.”

‘Bij STROOM kunnen professionals terecht voor scholing, training, raad, ontwikkeling, ontmoeting en maatwerk voor specifieke vraagstukken’

Zie jij het?

Een vrolijke lach. Hippe sneakers. Lange, rode lokken. Een grote, ronde bril met dikke glazen. Het is allemaal buitenkant. Maar wat schuilt er achter die glimlach, die mooie haren, of die opvallende bril? Mark, Anne-Merel, Sophine en Kelly delen over datgene wat hun leven bepaalt, maar wat je aan de buitenkant niet kunt zien.

Kelly Westera (23)

Volijdstudent Verpleegkunde

“Ik werk, naast mijn studie, bij Zorggroep Noorderboog. Ik heb een contract bij Buurtzorg, ik bezorg Bloomon-bloemen én ik ben mantelzorger voor mijn opa en oma. Ik help met de zware boodschappen, ik regel ziekenhuisafspraken en laatst ging ik met mijn opa naar de opticien. Veel regelwerk, maar er zit ook een groot sociaal aspect aan. Zo vraag ik regelmatig of ze het nog een beetje redden met z'n tweeën. Je kiest er niet voor om mantelzorger te worden. Dat sluipert erin. Ik zat in de derde klas van de middelbare school toen mijn opa en oma verhuisden naar een serviceflat.

Toevallig stond die pal naast mijn school. Ik besloot om elke week langs te gaan. Ik wilde niet achteraf spijt hebben dat ik er te weinig was geweest. We zijn acht jaar verder. De rest van de familie gaat niet zo vaak op bezoek. Dat vind ik jammer, maar het is ieders eigen keuze. Het mantelzorgen gaat vaak ten koste van mijn studieplanning en emotioneel is het best vermoeiend. Mijn PPO-docent en sommige studenten zijn daarom op de hoogte. Soms is het fijn als mensen vragen of ik het nog volhoud. Maar ik ben niet zielig en hoef geen medelijden. Het mantelzorgen geeft mij ook veel voldoening. Het hoort gewoon een beetje bij mij.”

‘Het hoort gewoon een beetje bij mij’

Mark van Lenthe (28) Deeltijdstudent Verpleegkunde

“Ik heb ADHD met een toegepaste concentratiestoornis. Dat betekent dat ik me moeilijk kan concentreren. Er komt een constante wervelwind aan informatie op mij af. Ik wil alles horen, zien en begrijpen. Normaal gesproken filteren je hersenen informatie en focus je je op een bepaald ding. Ik heb die filter niet. Vijf jaar geleden werd ik gediagnosticeerd. Maar ik wilde niet naar een therapeut en na drie maanden stopte ik met de gekregen medicijnen. Mijn emoties vlakten daardoor af en dat vond ik niet fijn. Ik was in die tijd met mijn deeltijdopleiding gestart, maar omdat ik totaal niet kon plannen liep ik constant achter de feiten aan.

Ook rookte ik wiet. Op deze manier kon ik even ontsnappen aan de druk van mijn studie. Dat studiejaar heb ik afgemaakt, maar het was niet verstandig om verder te gaan. Het ging niet meer. Alsnog besloot ik in therapie te gaan. Ik leerde onder meer omdenken, omdat ik mezelf depressief kan praten. Het mooiste is dat ik heb geleerd hoe ik kan omgaan met ADHD en zo kon ik mijn opleiding opnieuw starten. Het betekent wél dat ik extra begeleiding nodig heb. Zo bespreek ik regelmatig met een decaan mijn studievoortgang. Aan de buitenkant kun je niets aan mij zien. Dat vind ik fijn, want je krijgt zo snel een sticker opgeplakt. Mensen hebben vooroordelen, maar iedereen is uniek. Oók in je diagnose.”

**‘Ik heb geleerd hoe ik
kan omgaan met ADHD’**

Sophine Lootens (39)

Medewerker marketing & communicatie

“Ik heb Retinitis Pigmentosa (RP). Een oogziekte die nachtblindheid veroorzaakt én waardoor ik een beperkt gezichtsveld heb. Kokerzien noemen ze dat. Ik zie de randen van mijn gezichtsveld niet meer en door de jaren heen wordt dit steeds smaller. Als mensen naar mij zwaaien, dan zie ik dat vaak niet. Autorijden kan ik helaas al een tijd niet meer, zelfs fietsen wordt lastig én ik struikel regelmatig ergens over. Als dit in een café gebeurt, dan zie ik de mensen denken: ‘Zo, die heeft al genoeg op!’. En laatst fietste ik op klaarlichte dag tegen een paaltje aan. Dan voel ik me zo stom!

Toen ik de diagnose twaalf jaar geleden kreeg, stortte mijn wereld in. Inmiddels heb ik geleerd om ook te kijken naar wat deze oogziekte mij brengt. Bijvoorbeeld een leuk gesprekje in een trein, dat ik alleen in de auto niet had gehad. Het pijnlijkste vind ik dat ik regelmatig iemand straal voorbijloop. Dit terwijl ik op een hogeschool werk waar wij mensen opleiden om anderen juist te zien. Soms zou ik willen dat je deze oogziekte aan de buitenkant kon zien. Ik heb namelijk geen zin om het altijd uit te leggen. Maar ik besef me goed dat iedereen wel met iets in zijn leven te dealen heeft en die dingen staan ook niet op iemands voorhoofd. Het vraagt van ons als mensen een open blik naar de ander te hebben.”

A portrait of Sophine Lootens, a woman with long, wavy blonde hair, smiling warmly at the camera. She is wearing a black lace top. The background is plain white.

‘Iedereen heeft wel met iets in zijn leven te dealen’

Anne-Merel Klaseboer (20) Volijdstudent Verpleegkunde

“Al op de middelbare school was ik continu bezig met de weegschaal en was ik ontevreden over mijn uiterlijk. Twee jaar geleden werd het erger. Ik at veel te weinig, gebruikte laxeremiddelen, ging dagelijks naar de sportschool en moest van mezelf overal wandelend naar toe. De diagnose luidde anorexia. Vanwege mijn eetstoornis ben ik het afgelopen jaar een paar maanden opgenomen geweest in een kliniek. Ik vind het niet erg om hierover te praten, want ik weet dat ik me niet hoeft te schamen. Als je een gebroken been hebt, dan schaamt je je ook niet.

In mijn klas weten ze ervan. Ik heb het een keer in een appje verteld. Niet omdat ik zo graag wilde dat iedereen het zou weten, maar wel om begrip te creëren. Ik vind het vooral fijn als anderen mij vragen hoe het met me gaat en of ze mij ergens mee kunnen helpen. Dan kan ik zelf aangeven of ik het bijvoorbeeld prettig vind dat iemand meekijkt met mijn lunch. Ik volg een eetlijst en moet op bepaalde tijden iets eten. Laatst nam ik ook een paar koekjes voor een studiegenoot mee, want ik vind het makkelijker om samen te snacken. Veel mensen houden heel hun leven last van een eetstoornis. Daarom hoop ik dat het een minder groot taboe wordt.”

‘Ik weet dat ik me niet hoeft te schamen’

Tekst: Hilde Kooij | Fotografie: Ingeborg Lukkien

Faith is taking the
first step even
when you don't
see the **whole**
staircase.

- Martin Luther King

Vijf vragen aan Burcu Gunes

In de ochtenden én in de avonden loopt Burcu Gunes (38) met de schoonmaakkar rond in Hogeschool Viaa. Ruim acht jaar is zij een van de schoonmakers en daardoor een bekend gezicht voor docenten en studenten. Vijf vragen aan Burcu.

 Wij zien je altijd schoonmaken in de hogeschool, maar wie ben je naast je werk?

“Echtgenoot én moeder van een zoon van zestien en een dochter van tien jaar. Bijna twintig jaar geleden trouwde ik in Turkije, waar ik ben geboren en opgegroeid, met mijn man. Hij is een Nederlander met een Turkse achtergrond. We wilden graag in Nederland wonen en zodoende verhuisden we een half jaar later. Mijn ouders vonden ons erg jong voor deze keuzes, maar wij waren verliefd en dachten niet veel verder na. Gelukkig steunden ze ons wel. Toen ik zelf moeder werd, begreep ik mijn moeder haar zorgen beter.”

 Hoe ben je uiteindelijk bij Hogeschool Viaa gaan werken?

“In de eerste jaren bleef ik thuis en volgde ik een inburgeringscursus. Dat was pittig! Daarna heb ik de Wereldschool gedaan en een mbo-niveau 2 opleiding. Vervolgens deed ik opleidingen in schoonmaken en ben ik bij Novon Schoonmaak aan de slag gegaan. In het begin werkte ik alleen in de avonduren, maar sinds de kinderen naar school gaan, werk ik ook ‘s morgens. Ik ben graag bezig!”

 Word je ‘gezien’ tijdens je werk?

“Ik vind dat de medewerkers en studenten bij Hogeschool Viaa vrolijke en positieve mensen zijn. En ja, ik ken een heleboel van hen. Als ik, én natuurlijk ook de ander, even tijd heb, maak ik graag een kletspraatje. Ik ken niet iedereen bij naam, maar er zijn een hoop mensen waar ik regelmatig contact mee heb.”

 Hoe ‘zie’ jij de mensen om je heen?

“Door vrolijk te kijken en te glimlachen. Mensen vragen regelmatig aan mij: ‘Ben je altijd zo vrolijk?’ Ik ben inderdaad bijna altijd blij. Ik vind het belangrijk om een open houding te hebben. Dan ben je meer benaderbaar en heb je makkelijker contact met die ander.”

 Wat weten de docenten én studenten van Hogeschool Viaa nog niet van jou?

“Dat ik voetbal héél leuk vind! Als klein meisje al. Ik heb verschillende neven in Turkije die altijd voetbal speelden. Nu heb ik een man en een zoon die voetbal spelen en mijn dochter vindt het ook leuk. Of ik ook voetbal op televisie kijk? Zeker, in Turkije ben ik voor Fenerbahçe en in Nederland voor Feyenoord. De rest van het gezin is voor Ajax, maar ik vind Feyenoord gewoon een mooie club. Naast voetbal kijken, mag ik graag wandelen en doe ik soms woordzoekers. Hierdoor leer ik nog steeds nieuwe Nederlandse woorden.”

Omringd door idioten

Column

Zien en gezien worden. Daarbij denk ik al snel aan gele Lamborghini's met vleugeldeuren die ronkend over de brinken van het Gooi menig nek doen draaien. Of de gracieuze luxueuze jachten in Monaco, waar je quasinonchalant je dure glas prosecco heft naar voorbijgangers die flaneren over de boulevard met haren die wapperen onder een oversized strohoed.

Maar gezien worden is van alle tijden en geldt voor iedereen. Het is een basisbehoefte waar we niet vanaf komen. Een zucht naar erkenning. Zie je mij wel? Een vraag die zich op zoveel verschillende manieren kan uiten. Net zoals verdriet zich kan uiten in boosheid, wordt de roep om erkenning soms niet verstaan, omdat het verpakt wordt in bijvoorbeeld baldadigheid, geweld of destructieve relaties.

Gezien worden. Het klinkt zo gemakkelijk. Ja! Ik wil wel gezien worden. Kijk, zie mij! Maar doen we ook nog ons best om de ander te zien? Verder te kijken dan het scherm of sinds dit jaar weer de 3D-versie van onze collega's, studenten en vrienden? Doe ik eigenlijk mijn best om de ander te begrijpen? Kan ik me inleven in de belevingswereld van een ander? Kan ik verder kijken dan wat mijn beperkte zicht mij brengt?

Laatst kwam ik een boek tegen met de titel: 'Omringd door idioten'. Het boek roept op tot meer inzicht in eigen gedrag, en in het verlengde daarvan in het gedrag van een ander. Omdat we al jaren met onszelf leven, is dat onze standaard. Iedereen die daarvan afwijkt, is raar of een gevaar. Maar laten we onze standaard iets breder trekken, iets meer om ons heen kijken, iets meer luisteren. Iets meer kijken. Zo blijkt maar weer, ook in het zien en gezien worden is de eeuwenoude wijsheid van kracht: verbeter de wereld begin bij jezelf.

Moniek Zantinge, secretaresse Viaa Onderzoek

‘Laten we elkaar letterlijk meer aankijken’

Psycholoog Nel Hendriks (60) kan het niet genoeg benadrukken: “Dat je als mens gezien wordt, is ongelooflijk wezenlijk.” Ze wil het allemaal niet loodzwaar maken of oordelen, maar toch: “Hebben onze - over mobieltjes gebogen - hoofden invloed op de kwaliteit van het ‘zien’ van de ander?”

Nel is al 22 jaar Viaa-docent. Nog altijd geeft ze met veel plezier les en geniet ze van het begeleiden van studenten. “Soms hebben jongeren nog onvoldoende in beeld wat ze in huis hebben aan prachtige kwaliteiten. Ze denken negatief over zichzelf en worden daardoor belemmerd. Gedurende de opleiding zie je dat ze veel meer zicht krijgen op wat ze in huis hebben en waarin ze van betekenis kunnen zijn voor de samenleving.”

Hoe belangrijk is het dat mensen gezien worden?

“Het is van vitaal belang. Erkenning, waardering, luisteren en interesse blijven belangrijk door het hele leven heen. Als je een baby’tje bent, zit dat in de hechting met ouders en verzorgers, benadrukt onder andere de psycholoog E. Erikson. Doordat zij je behoeften zien, horen en ruiken, spelen zij in op wat jij als kind nodig

hebt. Dat gaat later door bij de opvang, op het consultatiebureau en op school. Ook ‘onverschillige’ adolescenten hebben toch wel het kneepe in de schouders nodig of de vraag hoe het gaat. Dat blijft ook als we ouder worden. Veel van onze studenten Verpleegkunde lopen stage bij ouderen. Dan vind ik het belangrijk dat ze beseffen dat grijze dametjes, mensen zijn met een levensloop, waarin ze gekend en gezien moeten worden.

Het is voor studenten ook belangrijk om te weten dat ze door God gezien zijn. Ik weet nog wel dat ik het als adolescent lastig vond om me daar iets bij voor te stellen. Het kan soms spannend zijn: gezien en gekend worden door God. Ook in de dingen die niet zo leuk zijn aan jou. Maar in het besef van Zijn onvoorwaardelijke liefde voor jou, mag je groeien.”

Wat is het effect als je niet gezien wordt?

“Dat is echt pijnlijk en kan ook beschadigend zijn. Natuurlijk is het leven niet volmaakt. Ik loop ook weleens langs een student zonder te groeten. Maar als je langdurig niet gezien wordt, veroorzaakt dat schade aan je identiteit en zelfbeeld. Via hersenonderzoek wordt ook steeds meer duidelijk, welke schade het brein oploopt bij ‘gegeneerd worden’.”

Door wie worden we het liefst gezien?

“Ouders zijn heel belangrijk, maar soms lukt het hen niet om hun kind écht te zien. Dat pijnlijke gemis kan heling vinden door ‘gezien te worden’ door een lieve, sensitieve juf of meester, aandachtsvolle opa’s en oma’s, burens, hulpverleners en andere mensen, die liefdevolle aandacht geven. En vrienden zijn heel belangrijk.”

‘Ouders zijn heel belangrijk, maar soms lukt het hen niet om hun kind écht te zien’

Bestaat zien in soorten en maten?

“Gelukkig wel, anders zou het leven veel te zwaar worden. ‘De ander zien’ zit ook gewoon in het maken van een praatje bij de koffieautomaat, of een knipoog die je geeft als er iets grappigs gebeurt, een kaartje dat je stuurt of een appje aan een zieke collega. Soms is ‘zien’ ook: letterlijk ‘iemand aankijken’. Pas is er een vreselijk ongeluk gebeurd op de weg naar Kampen waarbij een moeder en dochter zijn verongelukt. De opa en oma zitten bij ons in de kerk.

Op zondag hebben zij in de dienst over deze ramp verteld en vroegen ze: 'Als je ons tegenkomt, draai je hoofd niet weg. Knik even of leg een hand op onze schouder'.

Daarnaast is er *deep looking*, zoals Riekje Boswijk dat noemt in haar boek 'Troost', het geschenk dat je de ander kunt geven door samen af te dalen in diepe pijn, verdriet en/of boosheid. Dat 'gezien worden' is zo helend."

Hoe zorgen we dat we elkaar meer zien?

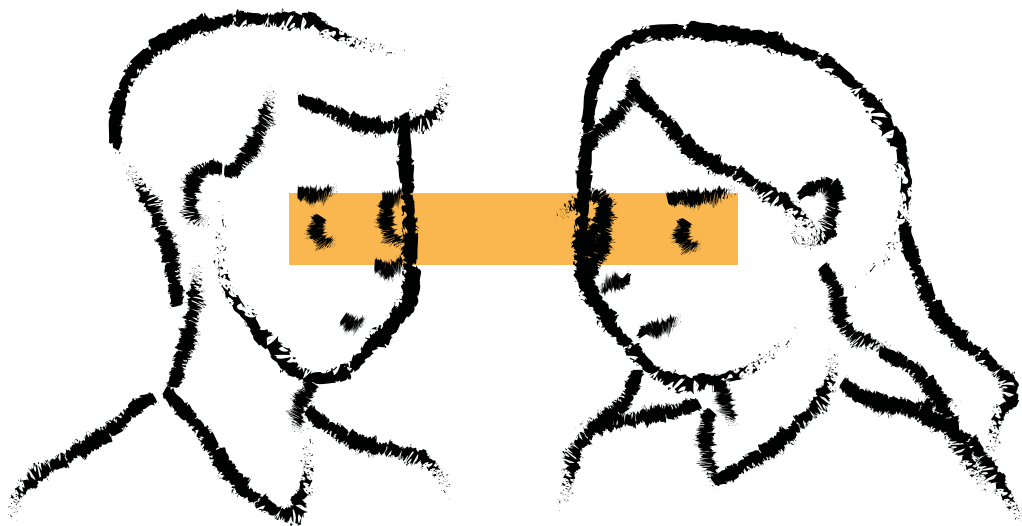
"De filosoof Levinas introduceerde ooit het begrip 'het gelaat van de ander': op het moment dat je de ander écht ziet, neem je ook de verantwoordelijkheid voor het mee-lijden met de ander. Maar dat vraagt dat je ook letterlijk het gelaat van die ander wilt zien. Misschien is dat in onze tijd wel ingewikkelder geworden. Ik kan niet goed inschatten wat het effect is van 'onze gebogen hoofden', het feit dat we veel op ons mobieltje kijken. Wellicht een mooie onderzoeksvraag om in dit nieuwe studiejaar mee te nemen."

Tips:

- Maak het niet groot! – Je kunt iemand 'zien' in soorten en maten.
- Kijk gericht – vertel wat je ziet en geef gericht erkenning.
- De ander zien, vraagt ruimte en tijd. En verrijk!

'Ik vind het belangrijk dat ze beseffen dat grijze dametjes, mensen zijn met een levensloop'

Hoe is het nu met ...

'Mijn ontwikkeling raakte in een stroomversnelling'

Willy Hoek Student Verpleegkunde | 2016 - 2019

"Sinds 2012 werk ik bij Driezorg. Eerst was ik verzorgende IG (Individuele Gezondheidszorg red.) en tijdens mijn opleiding ging ik aan de slag als wijkverpleegkundige. Toen ik mijn diploma had behaald, kreeg ik de kans om teammanager in de wijkzorg te worden. Stapsgewijs, zodat ik het vak kon leren. Dat liep anders, want niet veel later brak de coronacrisis uit en raakte mijn ontwikkeling in een stroomversnelling. Omdat ik was afgestudeerd op infectiepreventie, schreef ik alle coronaprotocolen. Heel Nederland moest met vijftig procent kennis voor honderd procent besluiten nemen, dus het kwam aan op verpleegkundig leiderschap. Daarvan leerde ik veel. In mei 2020 werd ik gevraagd voor de functie van beleidsmedewerker. Na een tijd van reflectie besepte ik dat ik veel stappen in mijn leven maakte op basis van vragen van anderen. Ik dacht na over mijn eigen toekomstplannen en ben nu teammanager van een kleinschalige woonzorglocatie. Die functie past op dit moment goed bij mij. Ambitie om door te groeien? Die heb ik zeker nog!"

Tekst: Sandra Tuinman Fotografie: Hans en Lily fotografie

Willem Klapwijk Student Theologie | 2010 - 2014

"Ik ben geboren in het zendingsveld. Mijn vader was predikant op Curaçao en ik woonde daar de eerste twaalf jaar van mijn leven. In die periode is het zaadje geplant om met mensen te werken. Na de opleiding Theologie was ik jongerenwerker bij een aantal kerken, studentbegeleider bij Hogeschool Viaa en vrijwilliger bij Youth for Christ. Ik had geleerd om niet alleen vanuit de boeken, maar vooral vanuit iemands situatie te denken. Toen ik naar een andere wijk in Zwolle verhuisde, besloot ik daarmee te pionieren. Dat deed ik namens Youth for Christ, want ik wilde in een vroeg stadium van betekenis zijn in het leven van mensen. En dat lukt. Met steun van donateurs vervul ik nu de rol van jongerenwerker in mijn wijk. Ik ga de straat op en help jongeren op weg. In de toekomst hoop ik mijn netwerk uit te breiden, het liefst samen met anderen. Zo kunnen we met elkaar ondernemen in Gods koninkrijk."

'Ik ga de straat op en help jongeren op weg'

'Ik begeleid en coach professionals, het liefst in de natuur'

Ria van Herk

Docent Social Work | 1997 - 2017

"Ruim twintig jaar werkte ik bij Hogeschool Viaa. Eerst als supervisor vanuit Rotterdam, maar al snel verhuisde ik naar Zwolle om als stagedocent aan de slag te gaan. Naast deze mooie baan had ik mijn eigen coachpraktijk voor professionals. In 2015 ging ik samenwerken met mijn partner Erna Gerrits. We startten een bedrijf voor talentontwikkeling en vulden elkaar goed aan. Op een gegeven moment hadden we zoveel opdrachten, dat ik besloot te stoppen bij Hogeschool Viaa. Met pijn in mijn hart nam ik afscheid om een nieuwe ontwikkeling in te zetten. Sinds 2017 richt ik me volledig op ons bedrijf. Ik begeleid en coach professionals, het liefst in de natuur. Hier komen zij tot de kern en maken zij van binnenuit de juiste keuzes. Erna biedt coaching richting passend werk en bij terugkeer na ziekte, zodat talenten worden benut en een nieuw toekomstperspectief ontstaat. Ik vind het mooi dat we op deze manier van betekenis kunnen zijn."

Koen Kremer

Student Pabo | 2014 - 2019

"Vanwege het lerarentekort vond ik tijdens mijn opleiding al een baan. In het vierde jaar stond ik voor groep 7 en 8 van de Dr. Albertus Risaeusschool in Hardenberg en na het behalen van mijn diploma bleef ik daar werken. Vervolgens stapte ik over naar CBS De Zaaier in Nieuwleusen, waar ik nu lesgeef aan groep 8. De school doet veel met thematisch onderwijs en dat spreekt mij aan. Leerlingen krijgen bijvoorbeeld de opdracht om van spaghetti'stوکjes een brug met zoveel mogelijk draagkracht te maken. Zo ontwikkelen ze op een onderzoekende manier kennis van verschillende vakgebieden. Dat past goed bij mijn aanpak. Ik vind het leuk om de leerlingen ruimte te bieden. Dat lukt overigens niet altijd, want niet elke klas kan die vrijheid aan. De momenten waarop ik merk dat leerlingen iets nieuws begrijpen, weten of kunnen, geven mij veel voldoening. Het resultaat van mijn werk is heel zichtbaar."

'Ik vind het leuk om leerlingen ruimte te bieden'

Van Oldebroek naar Iowa

13 januari 2022 startte voor Noah Altena (20), derdejaarsstudent Verpleegkunde bij Hogeschool Viaa, haar Amerikaanse avontuur. Met drie medestudenten deed de Oldebroekse als eerste een minor aan Dordt University in Iowa. Inmiddels kent ze de campus als haar broekzak en is ze driftig bezig met haar afrondende examens. “Ik had van tevoren niet een heel duidelijk beeld van wat ik verwachten moest. Nu ben ik trots dat ik het heb gedaan.”

Bij Noah is het nog vroeg in de ochtend, in Nederland eind van de middag, als ze enthousiast haar verhaal doet via een videoverbinding. Ze heeft over een uurtje een toets over de psychologie van het ouder worden. Noah: “Ik moet twee essays typen in een uurtje aan de hand van alle theorie die ik heb gehad.” Dat gaat lukken, verwacht ze.

Hoe verloopt de minor?

“Het doel voor mij is dat ik leer hoe verpleegkunde in Amerika wordt uitgevoerd, hoe studenten hier leren en leven. We lopen mee met de studenten. Sommige vakken zijn een herhaling van Nederlandse stof, andere vakken zijn nieuw. Bijvoorbeeld verloskunde, dat krijgen wij in Nederland niet. In Amerika is het ook de taak van verpleegkundigen om met een stethoscoop naar hart en longen te luisteren en om *head to toe assessments* (uitgebreide check van alle belangrijke lichaamsfuncties) te doen. Daar heb ik veel over geleerd.

‘Nederlanders zijn best *straight forward*’

In overleg met Dordt was er veel mogelijk. Zo is geregeld dat we *clinicals* mochten doen. Acht weken lang liepen we op vrijdag mee in een ziekenhuis en deden kleine handelingen. Drie weken geleden was ik bij een bevalling. Heel bijzonder om mee te maken.”

Wat zijn de grootste verschillen met Nederland?

“Het is echt een andere cultuur. Nederland en Amerika zijn allebei westerse landen, maar er zijn wel verschillen. De visie op school is bijvoorbeeld heel anders. In Nederland is je studie veel meer je eigen verantwoordelijkheid. Hier heb je elke week deadlines, meer zoals op de middelbare school. De *mindset* van studenten is om zo hoog mogelijk te scoren. Terwijl ik een 5,5 prima vind. School is ook wel zes keer zo duur als in Nederland.

Ik leef op de campus, dat is ook een groot verschil. In Nederland ga je naar huis, maar hier ben je binnen vijf minuten in het klaslokaal. Met vijf anderen woon ik in een appartement met een eigen badkamer en keuken. De slaapkamer deel ik met een huisgenootje. Gelukkig kan ik het goed vinden met mijn huisgenoten. Op de campus zijn veel activiteiten: van sport en talentenshows tot een kerkdienst. Het campusleven is echt leuk om mee te maken. Maar ik vind het wel fijn dat school en thuis in Nederland weer gescheiden zijn.

De mensen zijn ook heel christelijk. Dordt is een gereformeerde school en dat komt in de lessen terug. Als het over zwangerschap gaat, wordt er bijvoorbeeld een psalm gelezen. In het begin vond ik dat wel wat veel, maar later sprak me dat meer aan. Ik ben in het dagelijks leven bewuster bezig met geloof en wat ik zelf kan betekenen.”

Wat heb je persoonlijk geleerd?

“Ik ben me veel bewuster van cultuurverschillen. Ik dacht niet dat we in Nederland zo’n eigen cultuur hadden. In Amerika praten ze meer om dingen heen. Ze vinden het soms lastiger om tot de kern te gaan en Nederlanders zijn best *straight forward*. Ik snap wel dat wij direct kunnen overkomen, maar ik ben dat nog meer gaan waarderen.”

‘Drie weken geleden was ik bij een bevalling. Heel bijzonder om mee te maken’

Over Viaa International Office

Overweeg je om een studie of stage in het buitenland te doen? Meld je dan bij de ICO (internationaliseringcoördinator) van je eigen opleiding. Samen met Viaa's International Office zijn zij steeds op zoek naar nieuwe mogelijkheden in het buitenland op het gebied van stages, afstudeerprojecten en (deel)studies. We onderhouden lijstjes met verschillende partneruniversiteiten. Daarnaast helpen we je graag bij de praktische voorbereiding van je stage of studie in het buitenland.

Bijzondere stageplekken

Een stage vormt hét moment om jezelf te laten zien. Mineke, Tessa, Henry en Marije deden dat op een bijzondere plek. Hoe kijken ze hierop terug? En wat heeft de stage hen gebracht?

'Ik ben me nu bewuster van de manier waarop ik met leerlingen communiceer'

Mineke Brouwer Pabo | Voortgezet speciaal onderwijs

"Via de opleiding kregen we de mogelijkheid om een halfjaar stage te lopen in het speciaal onderwijs. Dit type onderwijs sprak me altijd al aan, dus het was een mooie kans om er meer over te weten te komen. Ik ging aan de slag bij De Steiger in Groningen, waar ik werkte met verstandelijk beperkte leerlingen van 15 tot 18 jaar. Deze leerlingen zijn niet alleen bezig met rekenen en taal, maar bereiden zich vooral voor op hun toekomstige werk. Dit betekent dat ze veel praktijkvakken volgen en stagelopen. Ik had hierdoor, meer dan in het reguliere onderwijs, een coachende rol. Ook ontdekte ik dat deze doelgroep om een andere benadering vroeg. Normaal zeg ik: 'We gaan rekenen, pak je boek en steek je vinger op als je vragen hebt.' Deze stappen moest ik veel kleiner maken. Hoewel dat in het begin even wennen was, ben ik me nu bewuster van de manier waarop ik met leerlingen communiceer. Ik vond het geweldig om met deze enthousiaste doelgroep te werken en ben een ervaring rijker."

'Ik kon mijn begeleiding
steeds beter op hen
afstemmen'

Tessa Palm
Social Work | Orthopedagogisch Dagcentrum

“Wat kunnen deze jongeren wél? Met die mindset begon ik bij Orthopedagogisch Dagcentrum 't Lantaarntje in Deventer. Tijdens de stage werkte ik met zes meervoudig beperkte jongeren. Ik deed verzorgende taken en mocht mee naar fysiotherapie, ergotherapie en logopedie. Het meedraaien in deze integrale samenwerking vond ik interessant. Ook leerde ik veel over de doelgroep. Natuurlijk moest ik een knop omzetten bij het verschonen van de eerste luiers, maar al snel ontdekte ik dat ik juist op die momenten werkte aan een band met mijn cliënten. Omdat ze niet spraken, lette ik op andere signalen. Een beweging in de wenkbrauw bijvoorbeeld. Ik kon mijn begeleiding hierdoor steeds beter op hen afstemmen. Met ons team vierden we elke stap vooruit. Zo gaf een jongen op een gegeven moment zelf aan waar hij pijn had, en lukte het een meisje na lang oefenen om een beker naar haar mond te brengen en bijna zelfstandig te drinken. Dat is waarvoor je het doet in dit werk. De jongeren kregen op hun eigen manier meer regie over hun leven.”

A photograph of Henry Schrijver, a man with a beard and short hair, smiling. He is wearing a green North Face jacket with the logo on the chest. The background is a blurred outdoor setting with stone arches and a building.

‘Dat ik vanuit voor mij belangrijke waarden werk, motiveert mij elke dag’

Henry Schrijver
Theologie | Christelijke ontwikkelingsorganisatie

“Het uitbannen van armoede en onrecht. Dat is waarvoor Tearfund zich inzet. Toen ik dat voor het eerst las, leek me dat een nogal ambitieus ideaal. En juist daardoor werd ik geprikkeld. Ik besloot mijn hoofdstage niet bij een voor mij bekende organisatie te lopen, maar voor deze plek te kiezen. Al snel kon ik aan de slag als Relatiemanager Kerken. In deze rol betrek ik lokale kerken bij wereldwijde noodhulp- en ontwikkelingsprojecten en stimuleer ik hen om armoede en onrecht in hun eigen stad of dorp aan te pakken. Deze holistische werkwijze sluit aan bij de visie van Tearfund, die ik nu beter begrijp. Onze levensstijl, dat wat we doen en laten, heeft impact. Zowel dichtbij als ver weg. In het tegengaan van armoede en onrecht kan de kerk een plek van betekenis, verbinding en herstel zijn. Dit zie ik terug in mijn dagelijkse werk: de kerk is lokaal aanwezig, spreekt zich uit en reageert. Dat ik bij Tearfund vanuit voor mij belangrijke waarden werk, motiveert mij elke dag.”

'Ik maakte een enorme persoonlijke ontwikkeling door'

Marije Schoemaker
Verpleegkunde | Penitentiair Psychiatrisch Centrum

"Ik wilde graag assertiever worden. Mede daarom solliciteerde ik bij het Penitentiair Psychiatrisch Centrum in Zwolle. Tijdens de sollicitatie werd ik direct op de proef gesteld met een casus. Ik stond in een ruimte met een man die na het recreëren weigerde om terug te gaan naar zijn cel. In plaats van hem te pushen, stelde ik de waarom-vraag. Met het Neuman Systems Model in mijn achterhoofd lukte het om niet naar de daden of diagnose van de man te kijken, maar de persoon daarachter te zien. Deze aanpak kwam tijdens de gehele stage van pas. Ik was actief bij een woongroep met patiënten die extra zorg kregen vanwege hun psychische toestand. Ik ondersteunde bij de dagelijkse dingen en regelde de medische zaken. Ook hielp ik als ze zich bijvoorbeeld uit boosheid bezeerd hadden. Hierbij werkte ik nauw samen met andere specialisten, zoals social workers en beveiligers. Tijdens de stage maakte ik een enorme persoonlijke ontwikkeling door. Wanneer ik meer ervaring heb en nog sterker in mijn schoenen sta, kom ik misschien terug. Dit werkveld laat me niet los."

Ben je ergens bang voor? Grote kans dat iemand je aanraadt een cursus 'positief denken' te volgen. Heb je geloofsvragen? Een cursus 'Hoe vertrouw ik op God?' biedt uitkomst. Althans, dat wordt ons vaak voorgehouden. "Vormen van ondersteuning kunnen zeker helpen", vertellen Clazina Mulder en Aline Dijkgraaf, studentenpastors van Hogeschool Viaa. "Maar we zeggen regelmatig tegen onze studenten dat momenten van bijvoorbeeld onzekerheid of angst heel normaal zijn. En dat je echt geen 'hopeloos geval' bent als je niet snel een oplossing vindt."

Het studentenpastoraat is een onderdeel van de studentbegeleiding binnen Hogeschool Viaa, waar ook counseling een plek heeft. Voor wie het wil weten: het pastoraat 'huist' op de tweede verdieping, in de luwte, maar wel goed vind- en zichtbaar. Een aantal jaren leidde Clazina het studentenpastoraat en de studentencounseling alleen, sinds september vorig jaar doet ze dat met Aline. Bij het studentenpastoraat komen studenten die bijvoorbeeld in hun studie, thuis of op school vastlopen, die zich eenzaam voelen, ergens mee zitten, somber zijn, twijfels hebben over God of het 'gewoon' fijn vinden als iemand even naar ze luistert. De studentenpastors voeren individuele gesprekken met studenten en geven daarnaast cursussen, zoals rouwverwerking, omgaan met faalangst en geloof en identiteit. Clazina en Aline vertellen over wie ze zijn, voor wie ze er zijn en waar ze als studentenpastor voldoening uit halen.

Verwonderd meelopen

Voordat Clazina als studentenpastor werkte, was ze logopedist. Omdat ze in dat werk niet meer werd geïnspireerd, besloot ze een opleiding te doen tot Christelijk Ervangersgericht Therapeut. Clazina: "Na mijn opleiding kreeg ik de kans om bij Hogeschool Viaa te werken, een kans die ik met beide handen aangreep. In mijn persoonlijke leven heb ik meerdere dieptepunten gekend. Ik was

gewend geraakt hierin veel alleen op te lossen. Gaandeweg ontdekte ik hoe helend en verbindend het is om mijn pijn met iemand te delen en mijzelf aan de ander te laten zien. Niet om dingen direct op te lossen, maar om te leren de gebrokenheid in en om mij heen genadig te accepteren. Ik vind het mooi dat dit een doorgaand proces is. Dat geldt voor mezelf, maar ook voor de studenten. Daarom vind ik het zo mooi om met ze te werken. Ik denk dan: wauw, wat een voorrecht dat ik met jou mag meelopen. Ik kan hier alleen maar verwonderd over zijn."

'Ze hoort mij, ziet mij, zet mij stil bij mijn gevoel en gedachtes'

Linda: "Bij het studentenpastoraat voel ik mij écht gezien. Er is plek voor mij. Ze luisteren naar mijn verhaal, staan samen met mij stil bij mijn zoektocht naar mezelf. Voordat ik mij aanmeldde bij het studentenpastoraat, was ik huiverig. Kunnen zij mij helpen? Na een gesprek met een andere student van Hogeschool Viaa, besloot ik de stap naar het studentepastoraat en de counseling te zetten. Ik ben ontzettend blij dat ik dat heb gedaan! Er wordt verder gekeken dan mijn hulpvraag. Aline helpt mij mezelf serieus te nemen. Ze hoort mij, ziet mij, zet mij stil bij mijn gevoel en gedachtes. Met hulp van Aline koos ik ervoor in therapie te gaan. Om voor mezelf te zorgen. Aline hielp mij bij mijn zoektocht, naar welke therapie bij mijn behoeftes past. En nog belangrijker; ze is er voor mij."

Studentenpastors: 'Focus je op het onderweg zijn en kijk met genadige ogen naar jezelf'

Liefde doorgeven

Ook Aline kwam via een omweg bij Hogeschool Viaa als studentenpastor te werken. Aline: "Er is een periode geweest waarin ik niet wist hoe ik het leven leven moest. Ik werd depressief en ging min of meer noodgedwongen in therapie. Gelukkig vond ik fijne therapeuten bij wie ik me echt gezien en geaccepteerd voelde. Waar ik niet alleen genade vond, maar ook een eerlijkheid die zo liefdevol en helend was, dat ik nieuwsgierig werd naar meer. Ik besloot de opleiding Christelijk Ervaringsgericht Therapeut te volgen. Daar ging mijn eigen proces onverminderd door en gaf ik me met een hoop gesputter uiteindelijk over aan de God, die achter deze liefde bleek te zitten. Ondertussen leerde ik vorm te geven aan dat wat ik zo graag door wilde geven aan anderen: een plek bieden aan mensen die – net als ik – wel een beetje liefde en genade kunnen gebruiken in hun leven. Iedere keer weer raak ik onder de indruk als ik zie wat die kleine beetjes soms al kunnen doen in een mensenleven."

Eerlijk zijn

"Contact maken en delen waar je mee zit, is misschien wel het belangrijkste waar we onze studenten toe uitnodigen", vertellen de studentenpastors. Aline: "We leven in een maatschappij waarin de lat hoog ligt. Studenten hebben vaak het gevoel dat ze veel 'moeten' en dat ze alles perfect moeten doen. Ergens onzeker over of bang voor zijn, past niet in dit plaatje. Eigenlijk 'moeten' ze dus onmenselijk zijn. Wij moedigen onze studenten aan tevoorschijn te komen met waar ze mee worstelen." Clazina: "Misschien is het kernprobleem van ons mensen wel dat we ons vaak verstoppen en geïsoleerd raken, uit schaamte voor wie we zijn. En als je dan tevoorschijn komt, willen mensen vaak je probleem oplossen. Maar wij zeggen liever: je mag voelen wat je voelt. Bedenk dat je probleem je iets te vertellen heeft. Aline: "Dus ga er niet tegen vechten, maar durf ernaar te kijken en blijf er vooral niet alleen mee zitten!"

Genadig kijken

Clazina: "Tijdens onze opleiding en in ons leven hebben we zelf mogen ontdekken hoe waardevol het is als je eerlijk én met genade naar jezelf durft te kijken. Dan ontstaat er begrip in plaats van oordeel. Aline vult aan: "Als studenten dit zelf nog niet durven of kunnen, bieden wij graag onze genadige ogen om in te kijken. Ook helpt het vaak als we zeggen dat ze niet de enige zijn met issues, dat anderen ook worstelen – zonder daarbij iets af te doen aan hun individuele situatie. Daarin laten we regelmatig ook iets van ons eigen mens-zijn zien." Beiden, elkaar aanvullend: "Eerlijk en genadig naar onszelf kijken is een levenslang proces waarin we elkaar blijvend nodig hebben. Waarheid zonder genade is keihard. Genade zonder waarheid is slappe hap. Als je eerlijk en met genade naar jezelf kijkt en laat kijken, ontstaat er vrijheid en verbinding."

'Elke keer weer kijk ik naar onze gesprekken uit'

Janice: "Al een aantal maanden heb ik om de twee weken een gesprek met Clazina. Elke keer weer kijk ik naar onze gesprekken uit. Het is fijn om mijn verhaal kwijt te kunnen. Ik voel me gehoord en gezien en heb het gevoel dat ik alles kan bespreken. Zelfs als ik denk niets te hebben om te bespreken, ontdek ik weer nieuwe dingen over mezelf. Clazina kan goed aansluiten, weet de goede vragen te stellen en woorden te geven aan wat er gebeurt. Als er geen woorden te vinden zijn, is er ruimte om even stil te zijn of om te bidden. Ik ben tot mooie ontdekkingen gekomen en tot meer begrip over mezelf. Het is fijn om te weten dat er een veilige plek is op school waar ik altijd terecht kan als ik even wat kwijt wil of er even niet uitkom."

PPO doe je zo

Hogeschool Viaa is een school waar je wordt opgeleid om met mensen te werken. Al deze mensen hebben een uniek karakter, inclusief jijzelf. Daarom is er veel aandacht voor PPO, jouw persoonlijke professionele ontwikkeling. Je leert hoe je met jouw kwaliteiten van betekenis kunt zijn. En dat vraagt om lef. Gelukkig sta je er niet alleen voor. De PPO-docenten bieden een steuntje in de rug.

Tip: 'Durf open te zijn en naar jezelf te kijken.'

Tip: 'Wees nieuwsgierig en ga de uitdaging aan. Je staat er niet alleen voor.'

Tip: 'Stel je kwetsbaar op en leer van imperfecties.'

Tip: 'Blijf jezelf. Als we allemaal hetzelfde zijn, wordt het saai in deze wereld.'

Cees van Leeuwen
PPO-docent bij de Pabo

“Pas wanneer je jezelf ziet, kun je naar de ander kijken. Dat is voor mij altijd een kernwaarde geweest. Toen ik als meester voor de klas stond, maar ook nu ik PPO-docent ben. Ik merk dat de PPO-lessen voor studenten een rustpunt vormen tijdens een drukke dag. Ze staan even stil bij hoe het gaat. En dat is belangrijk, zeker in onze maatschappij. We leven in sneltreinvaart op basis van onze agenda's. Die structuur voelt misschien veilig, maar het risico dat we onszelf uit het oog verliezen is groot. Daarom kijken we tijdens de PPO-lessen of studenten met de goede dingen bezig zijn. En waarom die ene situatie wel of juist niet lekker liep. Dat is soms best confronterend, want dit zegt iets over wie je bent en hoe je handelt. Ik help studenten op een positieve manier op weg. Dit doe ik met de methodiek 'Krachtgericht coachen'. Hierbij focus ik me op de kwaliteiten van studenten en hoe ze die kunnen inzetten. Zo blijven ze dicht bij zichzelf. En zijn ze vanuit persoonlijk meesterschap van betekenis voor de kinderen in hun klas. Deze aanpak geeft studenten, maar ook mijzelf, energie. Doordat ik de studenten goed leer kennen, kan ik hen in beweging brengen.”

Betty Langelier
PPO-docent bij Theologie

“Bij Theologie ben je als persoon actief in de professionele praktijk. Om je te kunnen verhouden tot de spiritualiteit van een ander, is het belangrijk om eerst jezelf goed te kennen. Tijdens de PPO-lessen gaan we daarmee aan de slag. Studenten oefenen met methoden en technieken, reflecteren op hun eigen handelen en krijgen feedback. Ze kijken naar zichzelf, de ander, de wereld en God, waardoor grip ontstaat op wie ze zijn en wat ze doen. Zo merk ik dat veel voltijdstudenten behoefte hebben aan het ontwikkelen van veerkracht. En dat deeltijdstudenten vaak moeten schakelen, omdat een succesvolle aanpak uit het verleden in deze sector niet werkt. Tijdens de PPO-lessen is er ruimte voor dit soort vraagstukken. Hoe groot de shit ook is, we geloven dat 'het Leven' er compost van kan maken. Vanuit deze visie ontstaan ontwikkelprocessen. We verkennen nieuwe richtingen om te denken en te doen. Door het spannend te maken, gebeurt er daadwerkelijk iets en wordt het lerend vermogen geactiveerd. Waardevol, want zo ontwikkelen studenten vaardigheden om ook na de opleiding persoonlijk te blijven groeien. Ik vind het mooi om hen hierbij op weg te helpen. Gods wereld verdient het beste van ons.”

Joséba Meertens
PPO-docent bij Verpleegkunde

“Als PPO-docent vind ik het mooi om studenten in beweging te brengen met een doel. In de praktijk geef ik hier op een letterlijke manier invulling aan: naast de gezamenlijke PPO-lessen voer ik al wandelend door het park individuele gesprekken. Studenten vertellen hoe het gaat, wat ze nodig hebben en waar ze energie van krijgen. Ze evalueren en reflecteren aan de hand van betekenisvolle momenten en leren hun bevindingen te benoemen en onderzoeken, waardoor ze zich als beginnende professionals verbeteren. Persoonlijke leerdoelen nemen ze mee naar stages, zodat ze direct gericht aan de slag kunnen. Door ieders ontwikkeling gedurende de volledige opleiding te volgen, leer ik studenten goed kennen. Zo kan het gebeuren dat iemand heel zelfverzekerd lijkt, maar zich van binnen juist heel onzeker voelt. Of dat er privé iets speelt wat invloed heeft op de schoolprestaties. Wanneer ik dat weet, kan ik de student in zijn of haar kracht zetten. Het is altijd leuk om na een gesprek een stralende blik te zien. Ook in de klas helpen we elkaar zo goed mogelijk. Dit doen we onder meer met de methodiek ‘Krachtgericht coachen’. We zijn elkaars grootste fan.”

Idelet Munneke
Docent in de Beroepshoudingslijn
bij Social Work*

“Voor een groep staan, iets over jezelf onthullen, aanvoelen wat er speelt. Het zijn vaardigheden die studenten in de praktijk nodig hebben. Tijdens de lessen werken we hieraan. We beginnen met gestructureerde opdrachten, zodat studenten hun handelingsverlegenheid overwinnen. Ze maken bijvoorbeeld een filmpje over factoren die hun zelfbeeld bepalen. Later hanteren we een meer vrije vorm, waardoor ruimte ontstaat voor persoonlijke vraagstukken uit het werkveld. Ik probeer een veilige omgeving te creëren waarin studenten durven te experimenteren met hun gedrag. Belangrijk, want op die manier zetten ze de stap van een ‘fixed mindset’ naar een ‘growth mindset’. Zo organiseren we in het tweede jaar teamtrainingsdagen. Studenten leren hun positie in de groep kennen, ontdekken hun grenzen en communiceren daarover. Ze helpen elkaar bijvoorbeeld om hun schroom te overwinnen en te doen wat ze willen doen, zoals opstaan tegen intimiderend gedrag. Ook delen ze levenservaringen die veel indruk hebben gemaakt, waardoor de gebeurtenissen hen minder in de greep houden. Ik wil studenten verleiden tot inzet met een imperfect resultaat, maar ik merk dat dit in deze tijd – vol van zogenaamde maakbaarheid – niet eenvoudig is. Het aanleren van een ‘growth mindset’ vormt een uitdaging.”

Lees-, kijk-, luister- en uittips

LEZEN

Nederland participatieland

door: Marja Jager-Vreugdenhil, Marco Algera, Els Bos-de Groot, Alke Haarsma-Wisselink, Monica Stouten-Hanekamp en Tanja van der Vinne.

Het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken (het lectoraat van de academie Social Work & Theologie van Hogeschool Viaa) presenteert haar boek 'Nederland participatieland'. Met meer dan een knipoog naar het proefschrift van Marja Jager-Vreugdenhil uit 2012, dat ook 'Nederland participatieland?' heette, toen met een vraagteken. Met alle onderzoekers uit het lectoraat werd het vervolg geschreven; een update van hoe het er volgens ons nu voorstaat met de beoogde 'participatiesamenleving'.

Sociaal werk doordacht

door: Judith Metz, Marja Jager-Vreugdenhil, Jean Pierre Wilken en Toby Witte.

Wat is de professionele identiteit van het sociaal werk? Wat zijn kernwaarden, kernbegrippen en kernelementen? Wat betekent dit voor de beroepsuitoefening en voor de opleiding en professionalisering? Sociaal werk doordacht beschrijft een aantal belangrijke kernelementen van de professionaliteit van het sociaal werk. Het is een initiatief van het landelijk Platform Lectoren Sociaal Werk. Het platform levert hiermee een bijdrage aan het denken over de professionaliteit van het sociaal werk.

De vijf talen van troost

door: Huub Buijssen

Hoe kunnen we op een goede manier omgaan met verdriet? Huub Buijssen, psychogerontoloog, voormalig gezondheidszorgpsycholoog en klinisch psycholoog ontdekte dat er vijf talen van troost zijn. Als jij weet welke 'taal' de ander spreekt en als jij jouw eigen taal kent, dan wordt het makkelijker om steun te bieden en om hulp te vragen. Een boek met feiten en mythes én verhalen over de veerkracht van mensen.

Omarm de chaos

door: Jan Rotmans

We bevinden ons op een kantelpunt in de geschiedenis van de mensheid. COVID-19. Klimaatverandering. Verlies aan biodiversiteit. Na het laatste rapport van het klimaatpanel van de Verenigde Naties kan niemand meer weggijken. De natuur is onze levensader. Als we die bron vernietigen, vernietigen we uiteindelijk onszelf. Hoogleraar Jan Rotmans neemt je mee in de manier waarop hij zelf naar de wereld in transitie kijkt. Rotmans brengt het grote verhaal terug naar het menselijke niveau. Transities zijn mensenwerk. Wij kunnen de wereld nog redden en uiteindelijk onszelf. De keuze is aan ons.

Wereldgericht onderwijs

door: Gert Biesta

Onderwijs is niet alleen bedoeld om leerlingen toe te rusten met de kennis en vaardigheden die ze nodig hebben om zich staande te kunnen houden in de wereld. De wereld is ook de plaats waar ons menselijk bestaan zich afspeelt en waar kinderen en jongeren voor de uitdaging staan om hun eigen leven te leiden. Daarom zou onderwijs niet kindgericht, leerstofgericht of toekomstgericht moeten zijn, maar dient het altijd te werken vanuit een wereldgerichte oriëntatie. In de zeven hoofdstukken van dit boek laat Gert Biesta zien waarom onderwijs wereldgericht dient te zijn, wat dit betekent voor de onderwijspraktijk en wat dit vraagt van de leraar.

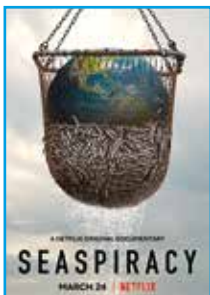
Ego

door: Bram van de Beek

In 'Ego' onderzoekt theoloog Bram van de Beek het moderne en het Bijbelse denken over het individu. De individuele mens staat in onze tijd namelijk steeds centraler en dat is geen goed nieuws. In dit boek neemt de auteur ons mee op een reis door de geschiedenis en plaatst hij het 'ik denk dus

ik ben' van Descartes tegenover het Bijbelse 'Ik ben'. De manier waarop wij over onszelf nadenken is volgens hem cruciaal voor de manier waarop wij aankijken tegen wetenschap, godsdienst en klimaat. Bram van de Beek neemt de stelling in dat de ander belangrijker is dan het ik. Daar zal niet alleen de mensheid, maar ook de natuur wel bij varen.

KIJKEN

Seaspiracy

Een Netflix documentaire over de impact van de visserij op het milieu. Gemaakt door de Britse filmmaker Ali Tabrizi. Een documentaire die voor veel discussie heeft gezorgd. Eet jij nog vis na het zien van deze film?

How to Survive a Pandemic

De opnames van deze documentaire zijn kort na het uitbreken van de coronapandemie gestart. Achttien maanden lang is het werk van laboranten, wetenschappers en journalisten in de Verenigde Staten, Brazilië en Europa gevolgd. De ontwikkeling van het vaccin, de vaccinatiecampagne, het verzet en het falen van politici.

LUISTEREN

30 minuten rauw

door: Ruud de Wild

In deze podcast worden er dertig minuten lang vlijmscherpe vragen aan een bijzonder persoon gesteld. De wekker wordt gezet en geen vraag wordt geschuwd.

Unlocking Us

door: Brené Brown

Volgens de Amerikaanse auteur Brené Brown zijn we als mensen vastbesloten om verbinding te maken. Dit vereist moed, kwetsbaarheid en gesprekken. In deze podcast gaat het erover wat het betekent om mens te zijn. Het zorgt voor eerlijke, rommelige en ongepolijste verhalen.

Leestip!

Leestip!

Kijk nou

Hoor je dat?

Lisa's Deli

Adieu God?

door Tijs van den Brink (EO)

Tijs van den Brink gaat in deze podcast in gesprek met kerkverlaters. Zij zijn christelijk opgevoed en gingen vroeger naar de kerk. Wat is daarvan over?

SURF Sounds

door: SURF

Let op: deze podcast heeft helemaal niets te maken met surfen. SURF is de ict-coöperatie van onderwijs en onderzoek. Samen met instellingen zorgen ze ervoor dat de onderwijs- en onderzoeksgemeenschap kan beschikken over de beste en nieuwste ict-voorzieningen. In deze podcasts worden allerlei thema's besproken. Van 'Een robot voor de klas?' tot 'Transitieagenda Leren Digitaliseren'.

—• UIT (tijdens je break) in Zwolle —•

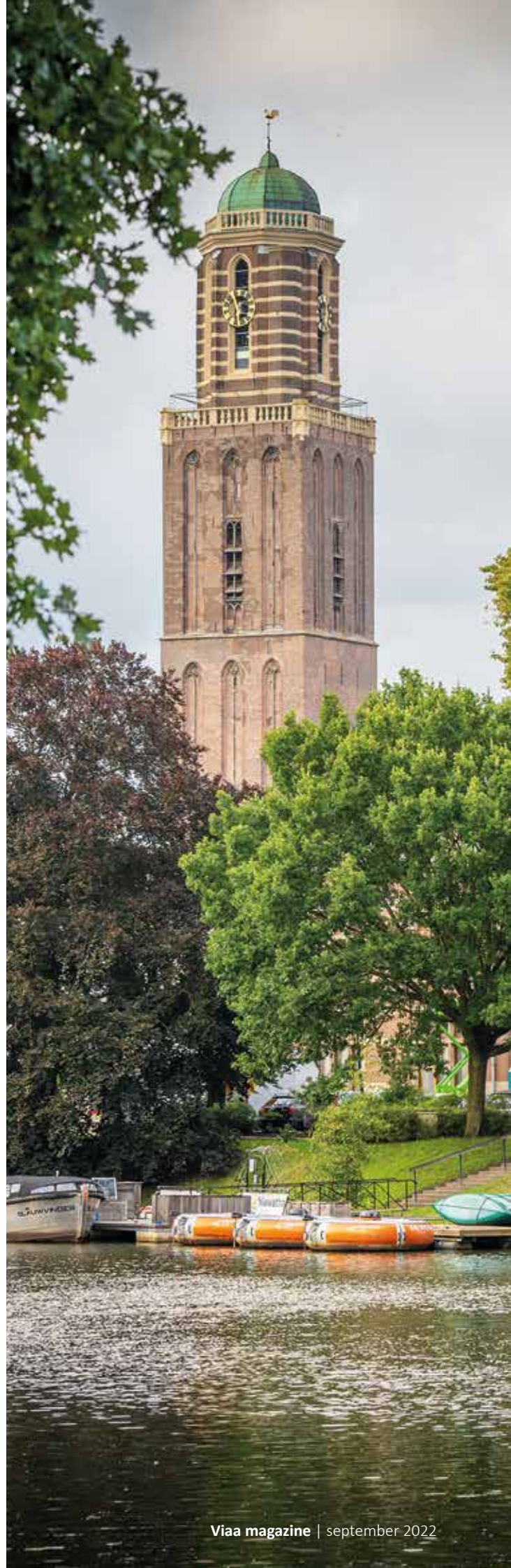
Everyday Bread... & Coffee

In de Assendorperstraat in Zwolle. Een straat verwijderd van de hogeschool vind je de lekkerste cappuccino, chai latte en smoothies. Om mee te nemen, maar je kunt er ook even plaatsnemen en de krant lezen. Leuk om te weten: als Hogeschool Viaa student én medewerker krijg je – op vertoon van je Viaa-pas - het hele studiejaar 25% korting op alle koffie en thee to-go's en smoothies. Geldig bij allé filialen van Everyday Bread... & Coffee.

Lisa's Deli

Er was een tijd dat de lokale kruidenier nog heel gewoon was. Precies aan die tijd wil Lisa's Deli jou herinneren. Deze zaak is ook gevestigd in Assendorp en hier kun je naast een kop koffie ook take-away maaltijden en dagelijkse boodschappen krijgen. En het mooie is: ze willen zo min mogelijk verpakkingen gebruiken!

Jij bent uniek, net als iedereen ...

Hoewel we allemaal uniek zijn, kunnen we niet ontkennen dat we stiekem ook wel een beetje op elkaar lijken. We wonen in dezelfde huizen, we gaan met z'n allen op vakantie naar die ene leuke camping in Frankrijk. We kopen dezelfde kleding ('Hé wat leuk, die trui heb ik ook.'). En toch zijn we niet hetzelfde. We zijn individuen met eigen keuzes en meningen, met eigen inzichten en een eigen levensweg. Zie jij dit bij de ander? En als je dan toch aan het kijken bent: tussen alle mensen hierboven zijn er vijf personen die geen dubbelganger hebben. Zie jij het unieke in de mensen?

De oplossing vind je op de achterzijde van het magazine.

Master Mij student René Mauritz Samen zoeken naar gezamenlijke verantwoordelijkheid

“Het zit goed in elkaar, de Master Interprofessioneel werken met Jeugd. Wat ik leer, kan ik zondermeer toepassen in de praktijk,” vertelt student René Mauritz enthousiast. Het is wel een studie die om aanpoten vraagt: zo’n zestien uur per week. “Ik moet echt stapels boeken doorwerken. Alle grote denkers worden aangereikt.”

In het dagelijks leven is René Mauritz ‘bemiddelaar en behartiger van ouder- en kind belangen’. Nog liever noemt hij zich belangenvereniger. “Ik werk met complexe situaties, dat zijn bijna altijd echtscheidingen. De echtscheiding die bedoeld was als oplossing, zorgt ervoor dat er weer nieuwe problemen ontstaan. Als je in je huwelijk al niet goed kon communiceren, wordt dat daarna nog moeilijker. Mensen komen met standpunten bij mij voor bemiddeling, maar met standpunten kun je niet bemiddelen.

Voor veel hulpverleners is dat een valkuil. Standpunten zijn oppervlaktemateriaal waarmee je niet verder komt. De vraag is waar het standpunt voor staat. Vaak zit daar een angstgevoel onder. Ik probeer dat laag voor laag af te pellen. Bedoeling is om zicht te krijgen op de waarden die eronder liggen. Wanneer twee ouders bijvoorbeeld ontdekken dat ze ‘verantwoordelijk’ willen handelen, dan ontstaat er *common ground*. Als we die hebben gevonden, kan ik bemiddelen en belangen verenigen.”

‘Je leert met elkaar
een nieuwe taal spreken’

Als tiener beleefde René zelf een roerige tijd toen zijn ouders gingen scheiden. “Vanaf mijn vijftiende heb ik op meerdere plekken gewoond, maar was mijn thuisgevoel verdwenen. Het leek meer alsof ik rondzwierf, zonder dat mensen dat wisten.” Als hulpverlener zet René die eigen ervaring in.

Onbetaalbaar

Jaren geleden constateerde René al dat er onvoldoende werd samengewerkt door hulpverleners. “Ik weet nog dat ik in 2009 tegen een wethouder zei dat ik integraal wilde werken. In een gezin waar ik mee werkte, speelden naast scheiding ook schulden en drugs. Maar volgens de wethouder was het niet nodig en zou de hulp onbetaalbaar worden.”

Anno 2022 ziet René nog steeds dat er veel ‘naast elkaar’ wordt gewerkt in plaats van met elkaar. “Er is een gebrekkige regie in zaken. Hulpverleners nemen nauwelijks notie van elkaar. Ze voeren om diverse redenen geen multidisciplinair overleg en maken geen gezamenlijk plan. We nemen allemaal een éígen verantwoordelijkheid, maar interprofessioneel werken is het zoeken van een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Ook zie ik veel handelingsverlegenheid bij hulpverleners. Ze weten niet altijd wat te doen of durven niet uit angst voor bijvoorbeeld een klacht of disharmonie.

‘Mensen komen met standpunten bij mij voor bemiddeling, maar met standpunten kun je niet bemiddelen’

Gezamenlijke verantwoordelijkheid betekent dat je de lasten niet alleen draagt, maar verdeelt, en dat handelingsverlegenheid minder vat krijgt op professionals.”

Een voorbeeld van langs elkaar heen werken, heeft René direct paraat. “Ik begeleid een zaak waarbij de ouders, hoogopgeleide mensen, al tien jaar strijden om hun dochter. Het meisje is inmiddels tiener en heeft daar veel last van. Daarom kwam ze bij de praktijkondersteuner van de huisarts, de orthopedagoog op school, bij Veilig Thuis en bij een kindtherapeut. Elke keer moest ze op een ander podium het gesprek aan. Vier mensen die zich allemaal richten op een ander deel. De ouders wisten ondertussen niet meer precies wat het kind deed, ze belden nooit met elkaar. En het ging nog steeds niet goed. Ik heb gesprekken gevoerd met alle hulpverleners bij elkaar en besproken dat iedereen een gefragmenteerd beeld kreeg. Daarna hebben we een samenhangende aanpak afgesproken. Uiteindelijk zijn we van vier behandelaars naar twee teruggegaan. De vader benoemde dat ik in mijn rol voor hem de ‘structuurbouwer’ ben.”

Uit alle hoeken

Alhoewel René dus al heel goed bezig is, wilde hij zich wetenschappelijk onderbouwd inzetten voor samenwerking. Daarom startte hij in 2020 met de Master Interprofessioneel werken met Jeugd. Inmiddels gaat hij richting de afronding van de tweejarige master met twaalf medestudenten. “Eens in de twee weken hebben we een dag college. De studenten komen echt uit alle hoeken: jeugdzorg, sociale wijkteams, gesloten jeugdzorg, onderwijs et cetera...

We leren werken vanuit het biopsychosociaal model. Dat is een totaalmodel dat durft te kijken naar alle facetten. De individuele ontwikkeling, de gezinscontext, maar ook het biologische stuk en je afkomst. Ik zeg weleens: ‘Je bent iemand, maar zonder anderen ben je niemand.’ Onze vakkennis proberen we aan elkaar te verbinden. Door de kennis die je aangereikt krijgt, bouw je een nieuwe metatheorie op van vakkennis die samenhang heeft. Je leert met elkaar een nieuwe taal spreken. Interprofessioneel werken gaat verder dan het delen van info. Je laat het vervloeien en komt tot een gezamenlijke praktijktheorie en aanpak.

Een van de uitvloeisels van de master is dat in Zwolle inmiddels ook leergemeenschappen zijn ontstaan. De initiatiefnemers van de master zijn daarin katalysators geweest. Eens in de paar maanden komen in die leergemeenschappen mensen vanuit allerlei disciplines bij elkaar: mediators, advocaten, medewerkers van de raad voor de kindbescherming, praktijkhouders, medewerkers van de sociale wijkteams, en zo nog meer. Samen bespreken we casuïstiek en proberen we een gezamenlijke visie te ontwikkelen. We bouwen aan een metavisie en gezamenlijke normen en waarden. Zo zie je de bereidwilligheid voor samenwerking toenemen.”

Voor René is het helder waarom interprofessioneel werken zo belangrijk is. “We verwachten van het systeem dat ze met elkaar praten. Dan moeten wij dat ook doen.”

Schoolopleider Esther Bremmer: 'Ook de leerkracht wil ik in z'n kracht zetten'

Vijftien jaar stond ze voor de klas, maar inmiddels is Esther Bremmer (42) alweer vijf jaar schoolopleider bij de Stichting voor Christelijk Onderwijs (VCO) Harderwijk-Hierden, een gewaardeerde samenwerkingspartner en studentenopleider van Hogeschool Viaa. De job van schoolopleider is Esther op het lijf geschreven. "Ik ben in alle facetten aan het verbinden tussen praktijk en theorie."

Esther was zelf jaren met veel plezier leerkracht, tot deze baan op haar pad kwam. "Ik wilde gewoon een goede juf zijn, maar vond het altijd al leuk om studenten van de pabo te begeleiden en mee te lopen in hun proces. Toen kwam de vraag of ik nog meer wilde betekenen voor de school. Ik heb daarna meegelopen in een traject om te ontdekken wat. Vervolgens ben ik eerst op drie scholen schoolopleider voor Hogeschool Viaa geworden. Omdat VCO mooie kansen zag voor alle scholen, mocht ik bovenscholings de functie van schoolopleider vervullen."

Goede match

De VCO werkt al jaren nauw samen met Hogeschool Viaa. "We hebben twaalf opleidingsscholen, in Harderwijk en één in Hierden: van Daltonschool tot een school voor hoogbegaafde kinderen. Op vier van die scholen lopen Viaa-studenten stage. We hebben bewust gekozen voor één pabo per school, zodat de leerkrachten weten

wat er op die pabo gevraagd wordt. Zo kun je ook kwalitatief goed begeleiden." De studenten lopen vanaf het begin van de opleiding twee dagen in de week stage. Dat betekent dat Esther plaatsen zoekt voor studenten van alle pabo-jaren. "De eerstejaars ken je natuurlijk niet, dus dan komt het extra op de coachingvaardigheden van de werkplekcoach (wpc'er) aan. In juni houden we een speeddate. Dan gaan leerkrachten in gesprek met de studenten om te kijken of er een match is.

Voor een LIO-stage (stage van een laatstejaarsstudent van de lerarenopleiding, waarin zelfstandig wordt lesgegeven red.) moet de leerkracht de klas echt loslaten, de LIO'er gaat het grootste deel van het jaar de klas overnemen. Goede matching is dus ontzettend belangrijk. Dit jaar heb ik een rondje langs de scholen gemaakt met een groepje studenten. Dan kijken we waar de school voor staat en of de student hier zijn LIO-stage zou willen doen. Daarna mogen ze twee voorkeuren aangeven. Vervolgens maak ik de puzzel. Het kost veel tijd, maar ik vind het belangrijk dat er een klik is. Anders moet je achteraf repareren en dat kost ook tijd. Je kijkt echt persoonsgebonden. Binnen de VCO zeggen we 'Je doet ertoe'. Zo was er een student waarbij het eerste jaar bij VCO helemaal spaak was gelopen. Dit kwam doordat de student had te dealen met ADHD en dit niet vooraf met zijn wpc'er had gedeeld. Toch dacht ik toen

ik haar, als eerstejaars, zag lesgeven: die moet echt bij VCO blijven. Ze moest het jaar overnieuw doen en ik gunde het haar dat ze meer zelfvertrouwen zou krijgen. Daarom heb ik haar bij een wpc'er gezet, die haar compassie en rust kon bieden, precies wat de student op dat moment nodig had. Nu wil ze heel graag terugkomen om haar LIO-stage te doen.

Die goede matching vind ik niet alleen belangrijk voor de student. Ook de leerkracht wil ik in z'n kracht zetten. Gisteren had ik bijvoorbeeld een gesprek met een LIO'er. Ik vroeg: 'Wat wil je leren van je wpc'er?' Ze vertelde dat ze zich graag in coöperatieve werkvormen wilde verdiepen. Dat was heel mooi, want de leerkracht waarbij ze zou komen, is daar heel goed in. De school zag kansen om de LIO-student onderzoek te laten doen rondom dit thema. Zo springt de student op de trein van de ontwikkeling van de opleidingsschool en voegt daar zelf iets aan toe."

Achtervang

"In de praktijk worden de studenten begeleid door een leerkracht en hun wpc'er. Ik ben overkoepelend achtervang voor de werkplekcoaches, bijvoorbeeld als de begeleiding moeizaam gaat of als er strubbelingen zijn. Soms willen ze samen een gesprek met mij. In totaal heb ik meestal zo'n vijftientwintig vol- en deeltijdstudenten van Hogeschool Viaa onder mijn hoede. Samen met een opleider van de hogeschool neem ik ook de halfjaarlijkse assessments af bij de studenten. Dan geeft de student een half uur les, waarbij alle facetten te zien zijn van wat de student op dat niveau in huis heeft. Daarna hebben we kort een gesprek met de werkplekcoach en een reflectiegesprek met de student. Tussendoor heb ik ingebouwd dat ze een maandverslag maken: hoe gaat het, wat gaat goed en wat kan beter? Zo ben ik op de hoogte of het gaat zoals het zou moeten en of ze doelgericht bezig zijn. Soms moeten we ook realistisch zijn en moet er een keuze komen: wel of niet doorgaan met de opleiding?"

Niet zij en wij

De samenwerking met de hogeschool waardeert Esther bijzonder. "Het is echt een hele goede samenwerking. We leiden samen op en staan met elkaar om de student heen. De lijntjes zijn kort. We beoordelen ook samen en versterken elkaar. Het is niet: zij daar en wij hier. De verbinding is heel nauw. Als schoolopleider kom ik acht keer per jaar bij Hogeschool Viaa met andere schoolopleiders voor onder andere intervisie. Dat zijn echt mijn sparringpartners: we bespreken praktische dingen, casussen, maar ook hoe kunnen we met elkaar ontwikkelen. Insteek is hoe we het opleiden van studenten verbeteren op de werkplek bij ons en in de theorie op de hogeschool.

Vanuit het werkveld denken wij mee met de opleiding. Ook als er nagedacht wordt over vernieuwingen in het curriculum. Wat krijgen de studenten aan onderwijs? Aan ons als schoolopleiders wordt gevraagd of we mensen weten die expertise hebben in een bepaald vak. Zouden die willen meedenken met wat studenten nodig hebben? Ik hoef niet alle inhoud te weten, maar ik weet wel mensen die daarin mee kunnen denken. Leerkrachten die bijvoorbeeld

rekeningspecialist zijn, kunnen zo belangrijke input geven voor het lesaanbod van de studenten. Hogeschool Viaa waardeert ook de kwaliteit op onze scholen. De docenten komen ook bij ons om in de praktijk te kijken. Zo helpen we elkaar over en weer."

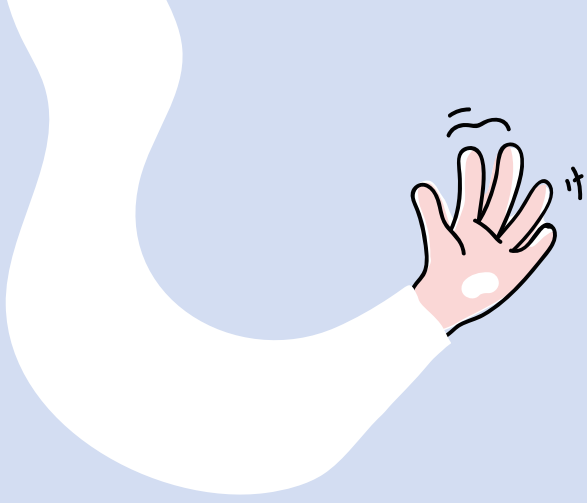
Esther ziet een duidelijk verschil met de tijd dat ze zelf pabo deed. "Studenten worden echt anders opgeleid dan vroeger. In mijn tijd ontwikkelde je veel minder een eigen visie. Nu is het niet meer 'doe mij maar na', maar veel meer vanuit de student. Wie wil jij zijn als leerkracht? Eerstejaars willen eerst vooral een leuke meester of juf zijn, maar door de jaren heen werken we bij de Pabo aan persoonlijk meesterschap. Gaandeweg de opleiding zie je de studenten zich daarin meer en meer bekwamen. In de gesprekken met de student wordt dat door ons en vanuit Hogeschool Viaa steeds benoemd. We spreken als praktijk en opleiding dezelfde taal en willen dat proces stimuleren."

Wil je meer weten over persoonlijk meesterschap? Scan de QR-code voor meer informatie.

Wanneer voelde jij je gezien?

Ik voelde me gezien door God toen kort na het overlijden van mijn dierbare collega Cor er nieuw leven werd aangekondigd en ik nu mag uitzien naar de komst van een kleinkind! **Gea Kargbo, docent Social Work en studiekeuzecoach** • Gezien worden begint met zelf die ander zien, open staan om te geven, laat je linkerhand niet weten wat je rechterhand doet. **Bert Kuiper, coördinator Pabo** • Ik voelde mij echt gezien toen een student/docent oprechte interesse in mij toonde als persoon. **Harjet Karzijn, student Pabo** • Ik voelde mij als middelbare scholier echt gezien door mijn docent wiskunde (later docent rekenen op Hogeschool Viaa, inmiddels met pensioen). Mijn zusje was jarenlang ernstig ziek, wat veel impact op ons gezin had. Deze docent vroeg na de les hoe het met 'mij' was, in plaats van hoe het 'thuis' was of 'met m'n ouders', of 'm'n zusje'. Ik ben dit nooit vergeten. **Joanne Lassche-Scheffer, docent Verpleegkunde en onderzoeker** • Ik maak gebarenvideo's voor mensen en die plaats ik op Facebook. Ik voel mij gezien als er mensen zijn die reacties achterlaten over hun ervaringen met gebarentaal en hoe het hun verder brengt in het dagelijks leven. **Emily Koppelman, student Pabo** • On ne voit bien qu'avec le coeur. L'essentiel est invisible pour les yeux. (Alleen met het hart kun je goed zien, het wezenlijke is voor de ogen onzichtbaar.) Uit Le Petit Prince (1943). **Desirée Noever, coördinator MarCom** • Onzichtbaar op de werkvloer - vanwege ziekte - maar volop 'gezien' door mijn lieve collega's en studenten via apps, kaartjes, mails en bloemen! **Nel Hendriks, docent Verpleegkunde** • Ik voel mij gezien als ik in de trein of in de gangen van school aan de praat raak met andere Viaa-studenten of docenten die ik nog niet kende. **Sophie van Hees, student Verpleegkunde** • Ik voelde me echt gezien tijdens de stageperiode in mijn eerste stageklas (door mijn werkplekcoach en het team op de stageschool). **Mariëlle Klomp, student Pabo** • Ik voel me gezien als een collega vertrouwelijke, persoonlijke dingen met mij deelt. **Hennie Schakelaar-Otten, receptioniste** • Binnenkort ga ik met mijn dochter met de Thalys een paar dagen naar Parijs als dank voor het maandelijks oppassen op onze kleindochters in Amsterdam. Zo zijn er naast woorden, ook daden die laten blijken dat ik gezien word. **Marina de Vries-Gladpootjes, medewerker P&O** •

Zij vroeg naar mij én ik vroeg naar haar

Column

“Er zijn meerdere wegen naar Rome en zo zijn er ook meerdere wegen naar Hogeschool Viaa. De kans dat je op het station, of onderweg ergens in de wijk Assendorp, een medestudent tegenkomt én een kletspraatje hebt, is groot. Binnen de hogeschool zijn er ook verschillende wegen die naar je lokaal leiden. En ook dan is de kans groot dat je een bekende student of docent tegenkomt. Want op Hogeschool Viaa kennen we elkaar. Tenminste dat is mijn ervaring.

Laat ik het met een voorbeeldje illustreren. Een poosje geleden zat ik in de agora – dé ontmoetingsplek van de hogeschool, vergelijkbaar met een aula – nog even te werken, voordat ik naar college moest. Een docent, die ik mede door corona al zeker twee jaar niet meer had gesproken, kwam binnenwandelen. Ergens had ze wel onthouden, dat ik eigenlijk in Zuid-Afrika zou moeten zijn. Daar zou ik namelijk stage lopen en dat ging door omstandigheden niet door. Deze docent vroeg mij hoe het met me ging en waarom mijn stage in het buitenland niet was doorgegaan. Er ontstond een ongedwongen gesprek.

Zo’n gesprek is de reden waarom ik zo graag aan Hogeschool Viaa studeer. Zij vroeg naar mij én ik vroeg naar haar. Het mooiste is dat zo’n praatje niet uitzonderlijk is. Binnen de hogeschool kun je gemakkelijk met elkaar contact maken. We rennen niet langs elkaar heen, maar staan even stil en nemen tijd voor elkaar. Het doet er niet toe welke weg je naar ‘Rome’ neemt, maar vergeet op die weg niet even om je heen te kijken.”

Petra Vandermeer, student Social Work

*Maandag 16.30 uur
"Op maandag ben ik meestal vrij. Aan de slag met de studie en tussendoor het huis schoonmaken. Aan het einde van de dag relaxen in de tuin."*

*Dinsdag 08.00 uur
"Met de trein naar Zwolle om een dagdienst te draaien. De dagdienst duurt tot 17.00 uur."*

*Woensdag 08.40 uur
"Even langs Starbucks voordat ik naar school ga. Woensdag is mijn vaste schooldag."*

Fotolog

Janet, deeltijdstudent Social Work

Ze werkt in de jeugdhulpverlening, is vierdejaars deeltijdstudent Social Work aan Hogeschool Viaa en heeft een gezin. Door goed te plannen en op tijd te beginnen, heeft ze daarnaast óók tijd voor sociale contacten en uitjes. Hoe doet ze dat toch? Janet Hakkers vertelt.

Voordat Janet in de jeugdhulpverlening aan de slag ging, werkte ze onder andere in de gehandicaptenzorg, in een verzorgingshuis en bij Defensie, waar ze op een ambulance werkte én op uitzending ging. Janet: "Bij Defensie leerde ik gelijk al een belangrijke les: heb haast als je tijd hebt, dan heb je tijd als je haast hebt. Dat principe pas ik nog steeds toe, zowel in mijn privéleven als in mijn werk."

Nooit stress

Hoe zorg je ervoor dat je tijd hebt als je haast hebt? "Goed organiseren", vertelt Janet. Ik werk 32 uur per week en ga een dag per week naar Hogeschool Viaa. Daaromheen studeer ik gemiddeld zestien uur per week. Voor mij is het belangrijk goed te plannen, aan het begin van een blok inzichtelijk te maken welke boeken en materialen ik nodig heb én direct aan de slag te gaan. Op deze manier kom ik nooit in de stress en lever ik alles op tijd in."

Rust bewaren

Rust bewaren is ook een belangrijk aspect in haar ondersteuning van jongeren. Janet: "Voorspelbaar zijn, geen onverwachte dingen doen, er voor ze zijn – ongeacht wat ze doen – geeft vertrouwen. Op basis van dat vertrouwen kun je gesprekken aangaan en meedenken. Daar ligt mijn passie in mijn werk met jongeren; ze helpen inzichten te krijgen, samen te kijken naar waar het niet lekker loopt en naar hoe het eventueel anders kan. Ik vind het mooi om jongeren te zien groeien. Na een traject van pakweg twee jaar kijken we met ze terug naar hoe ze binnenkwamen en naar wat ze in de tussentijd hebben bereikt. Dan zien ze zelf ook hoeveel stappen ze hebben gezet."

Verdiepend werken

Met haar Social Work-diploma op zak blijft Janet straks hetzelfde werk doen als wat ze nu doet, maar dan met meer theoretische kennis. Janet: "Ik vind het leuk om verdiepend te werken en te kijken naar waar gedrag vandaan komt. Al in het begin van de opleiding leerde ik over het ontstaan van ziektebeelden, maar ook over de geschiedenis van begeleiding en hulpverlening. Daarnaast leerde ik te reflecteren op mezelf. Ik ontdekte dat ik vaak te snel wilde, terwijl een jongere daar op dat moment misschien nog niet aan toe is. Ook hierin leerde ik rust te nemen, op mijn handen te zitten en jongeren de tijd te geven te groeien."

'Deze opleiding had ik nooit kunnen doen als mijn gezin er niet achter zou staan'

Ook tijd voor een feestje

Is er naast werk en studie nog tijd voor ontspanning? Janet: "Zeker. Deze opleiding had ik nooit kunnen doen als mijn gezin er niet achter zou staan. Mijn man is voor zijn werk bij Defensie soms weken weg en ik heb onregelmatige diensten. Doordat we goed op elkaar zijn ingespeeld en veel plannen, is er ook tijd voor uitjes en feestjes. Ik vind het ook heerlijk om af en toe een boek te lezen, naar de film te gaan of een wijntje te drinken op een terras. Het kan echt, als je er van tevoren maar rekening mee houdt."

Donderdag 15.30 uur
Een late dienst vandaag op het werk,
van 15.30 tot 22.00 uur. Even pauze met
een aantal collega's.

Vrijdag 15.00 uur
Onze Pien naar theaterles brengen en
meteen wat boodschappen doen.

En als ik het weekend vrij ben, vind ik
het heerlijk om af te spreken met een van
mijn zussen of lekker te wandelen met
ons gezin én onze hond Joep.

'Bij Defensie leerde ik een belang-
rijke les: heb haast als je tijd hebt,
dan heb je tijd als je haast hebt'

Meer informatie?

Check hier onze
open dagen

Ben je na het lezen van dit magazine nieuwsgierig geworden naar onze hogeschool, onze opleidingen, of wil je bijvoorbeeld weten wanneer onze open dagen zijn?

Kijk dan op onze website: www.viaa.nl

NIEUW

In de sector Kind en Educatie is veel vraag naar professionals die helpen kinderen (0-12 jaar) te groeien en te laten bloeien. Tijdens de 2-jarige associate degree Didactisch Educatief Professional ontwikkel je didactische kennis en inzichten voor de verschillende ontwikkelingsgebieden en leeromgevingen in het basisonderwijs of de kinderopvang.

Scan de QR-code
voor meer info

Bezoekadres
Wethouder Alferinkweg 2
8012 GA Zwolle
Postadres:
Postbus 10030
8000 GA Zwolle

Oplissing puzzel